Opłata pocztowa uiszczona gotówką!

Katowice, dnia 21 listopada 1936.

GAZETA URZĘDOWA

WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

DZIAŁ ADMINISTRACJI SZKOLNEJ

Nr. 11.

Poz.: **TREŚĆ:** str.

Poz. 227.

Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7 z dnia 21 sierpnia 1936 r., poz. 127.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 14 sierpnia 1936 r. (Nr. II-5532/36)

o wyborze książek szkolnych i środków naukowych oraz zmianie podręczników dla szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących.

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389), art. 1 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304), oraz w związku z § 36 i § 37 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 lutego 1934 r. Nr. IPr.-462/34 o ocenie i używaniu książek szkolnych i środków naukowych dla szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących, liceów pedagogicznych, seminariów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 37) zarządzam, co następuje:

§ 1. Wybór podręczników, książek pomocniczych dla uczniów i środków naukowych dla uczniów i szkoły należy do Rad Pedagogicznych szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących. W szkołach powszechnych o jednym nauczycielu wybór należy do tego nauczyciela w szkołach powszechnych o dwu nauczycielach przeważa zdanie kierownika.

Wybór odbywa się na podstawie wniosku nauczyciela, uczącego tego przedmiotu i w tej klasie, dla których ma służyć dana książka lub środek naukowy; w razie, gdy zakres stosowania książki lub środka naukowego jest rozleglejszy, inicjatywę w tym względzie reguluje zarządzenie dyrektora wzgl. kierownika.

W szkołach o dwu nauczycielach i o jednym nauczycielu (pierwszego stopnia) wybór wymaga aprobaty Inspektora Szkolnego.

§ 2. Wybór nowego podręcznika szkolnego winien się odbywać wówczas, gdy podręcznik, używany dotychczas, nie jest zamieszczony w spisie książek dozwolonych na nowy rok szkolny. We wszystkich innych przypadkach należy zasadniczo unikać zmian w podręcznikach; zmiana może być dokonywana tylko wówczas:

a) gdy w spisie na dany rok szkolny jest ogłoszony nowy podręcznik, który można uznać za bardziej odpowiadający warunkom środowiska i potrzebom szkoły; b) gdy zostało stwierdzone takie wyczerpanie nakładu, że nabywanie dotychczas stosowanego podręcznika nawet w postaci używanej nasuwa zbyt wielkie trudności.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
w z. (—) **Jerzy Ferek-Błeszyński.**

228.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publ.

z dnia 28. września 1936 r. (Nr. BP-17395/36)

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wypłacania kosztów podróży i diet nauczycielom, prowadzącym wycieczki szkolne.

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r., zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660) zarządzam co następuje:

§ 1. Nauczyciele (instruktorzy) państwowych szkół średnich ogólnokształcących, państwowych

zakładów kształcenia nauczycieli, państwowych szkół zawodowych i artystycznych, prowadzący wycieczki szkolne naukowe i krajoznawcze, o ile są one wyraźnie nakazane lub przewidziane w obowiązujących programach naukowych, względnie nauczyciele (instruktorzy) przydzieleni im w razie koniecznej potrzeby do pomocy, otrzymują na czas trwania wycieczek normalne koszty podróży i diety według obowiązujących przepisów o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym, oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe.

§ 2. Nauczycieli wymienionych w § 1 deleguje dyrektor, względnie kierownik szkoły, a dyrektorów względnie kierowników szkół, właściwa terytorialnie władza szkolna II instancji.

§ 3. Wszelkie rachunki kosztów podróży winny być sprawdzone pod względem konieczności odbycia podróży, czasu jej trwania, oraz należytego użycia środków komunikacyjnych przez osoby, względnie władze wymienione w § 2, a wydatki z tego tytułu winny być przewidziane w planach finansowo-gospodarczych „Taksy Administracyjnej".

§ 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązującą zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 lutego 1929 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wypłacania kosztów podróży i diet nauczycielom, prowadzącym wycieczki szkolne (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 41).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) **W. Swiętosławski.**

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. O. P. II-1-119/11. Katowice, dnia 10. XI. 1936.

Dyrekcjom państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Województwie Śląskim

podaje się do wiadomości, zaznaczając, iż zamiast nakazanego w § 3 przewidywania wydatków w planach finansowo-gospodarczych „Taksy Administracyjnej" winny interesowane Dyrekcje przedkładać Urzędowi Wojewódzkiemu corocznie do dnia 15 września, a w bieżącym roku **bezzwłocznie,** roczny plan wycieczek szkolnych (nakazanych lub przewidzianych w obowiązujących programach naukowych) z podaniem przypuszczalnej wysokości kosztów podróży i diet, jakie przysługiwać będą nauczycielom, prowadzącym te wycieczki, a to celem wstawienia odpowiednich kwot do preliminarza budżetowego.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

229.

ZARZĄDZENIE
Wojewody Śląskiego

z dnia 12 października 1936 r.

w sprawie wprowadzenia w życie tymczasowego programu nauki klasy VIII. w szkołach powszechnych województwa śląskiego.

Zarządzam stosowanie od dnia 15 października 1936 r. aż do odwołania załączonej tymczasowej instrukcji, dotyczącej programu nauki w klasie VIII. szkół powszechnych z polskim językiem nauczania na obszarze województwa śląskiego, zatwierdzonej reskryptem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 września 1936 r. Nr. II. Pr. 6457/36. Instrukcja posiada charakter ogólny i pozostawia wiele swobody przy rozwijaniu i realizowaniu szczegółów. Zechcą wobec tego Kierownictwa szkół powszechnych przystąpić bezzwłocznie do ułożenia szczegółowego rozkładu materiału i przedłożyć go ze względu na próbny charakter programu PP. Inspektorom Szkolnym do zatwierdzenia w terminie do dnia 15. XI. 1936 r.

Ponieważ w roku szkolnym 1938/39 ma być wprowadzony na podstawie tegorocznych spostrzeżeń i doświadczeń stały program nauki w klasie VIII., należy zwracać baczną uwagę na sposób wykonania wskazań instrukcji i utrwalanie poczynionych spostrzeżeń w protokołach Rad Pedagogicznych, konferencyj klasowych, rejonowych itp.

W pracy tej winny wziąć szczególniejszy udział szkoły ośrodkowe.

W końcu zaznacza się, że ze względu na brak odnośnych podręczników i materiałów rozsyłane będą Kierownictwom szkół 8-mio klasowych w ciągu bieżącego roku potrzebne wskazania metodyczne, bibliograficzne i t. p.

Wojewoda Śląski
w z.:
(—) **Dr. Saloni**
Wicewojewoda.

INSTRUKCJA

dotycząca programu nauki w klasie VIII. publicznych szkół powszechnych na obszarze województwa śląskiego w ciągu roku szkolnego 1936/37.

A. PLAN GODZIN.

Religia	2+2 w górnośl. części Woj.
Język polski	4
Nauka obywatelska	2
Higiena	4/0
Fizyka	0/4
Arytmetyka z geometrią	3
Rysunek	2
Zajęcia praktyczne łącznie z ogrodnictwem	4

Gospodarstwo domowe dla dziewcząt	3
Śpiew	1
Ćwiczenia cielesne	2
Przedmiot do wyboru	2
Razem chł. 26 dz.	29

Oprócz tego 4 godziny dla chłopców a 2 dla dziewcząt można jeszcze poświęcić na cele określone poniżej w rozdziale: Wskazania, dotyczące użytkowania godzin dodatkowych.

Do wyboru przez szkołę lub ucznia są przewidziane przedmioty następujące: a) pisanie na maszynie, b) stenografia, c) język niemiecki.

W szczegółach planu godzin są możliwe niewielkie zmiany, któreby się okazały celowe ze względu na warunki miejscowe, z zastrzeżeniem uzyskania przez kierownictwo szkoły zgody Inspektora Szkolnego.

B. UWAGI OGÓLNE.

Klasa ósma winna w zasadzie łącznie z klasą siódmą stanowić programową całość i dać młodzieży pełne i pogłębione wykształcenie w zakresie trzeciego szczebla programowego szkoły powszechnej. Przy założeniu, że w klasie VII przerabia się w sposób, odpowiadający wiekowi i rozwojowi miejscowej młodzieży, cały program, przepisany dla klasy siódmej szkoły powszechnej trzeciego stopnia, w klasie ósmej należy w myśl podanych dalej wskazań **osiągnąć nowe zdobycze, oraz rozwinąć, pogłębić i uzupełnić wiadomości i sprawności, już zdobyte.**

Przy wykonywaniu tych wskazań winien nauczyciel liczyć się stale z kulturalnymi **i praktycznymi potrzebami środowiska,** w którym młodzież wzrasta, **oraz jej dążeniami zawodowymi.** W związku z tym należy udostępnić młodzieży w stopniu w jakim to będzie możliwe, poznanie warsztatów pracy i zapoznać ją z wymaganiami poszczególnych zawodów w zakresie umiejętności, uzdolnień i wytrzymałości fizycznej. Opracowując zagadnienie pracy i produkcji, należy oświetlić szczegółowiej, niż to jest możliwe w klasie siódmej, **urządzenia i instytucje ochrony pracy** oraz najważniejsze przepisy prawne w tej dziedzinie. Przy opracowywaniu zagadnień, dotyczących pośrednictwa zawodowego, winny szkoły nawiązać i utrzymywać związek z poradniami tam, gdzie one są zorganizowane.

C. WSKAZANIA SZCZEGÓŁOWE.

Religia.

Program dotychczasowy.

Język polski.

W zakresie czytania, mówienia i pisania: te same rodzaje ćwiczeń jakie są wskazane w programie klasy VII szkoły powszechnej trzeciego stopnia, ale ze zwiększeniem stopnia trudności i dostosowaniem do potrzeb aktualnych młodzieży.

W zakresie lektury należy odpowiednio do czasu powiększyć liczbę utworów i urywków z arcydzieł literackich, już poznanych z uwzględnieniem np. dostępnych utworów Kasprowicza (Księga Ubogich), Sieroszewskiego, pisarzy śląskich, jak Morcinek, oraz nowel i obrazków, dotyczących Śląska (Kossak-Szczucka: Nieznany Kraj). Utwory takie znajdują się m. in. w wykazach literatury uzupełniającej dla klas VI i VII; wcielając je do programu obowiązującego, należy je opracowywać jako normalną lekturę szkolną.

W doborze tematów do mówienia, czytania i pisania należy zwrócić szczególną uwagę na życie kulturalne i gospodarcze Śląska oraz jego łączność polityczną, kulturalną i gospodarczą z Polską. Dobrane utwory, czytane w całości lub urywkach, winny obrazować w szczególności przejawy życia i pracy jednostek i grup społecznych, wnoszących pozytywne wartości do ogólnego dorobku.

Przy ćwiczeniach w poprawnym wypowiadaniu się młodzieży w słowie i piśmie, prócz tematów, zaczerpniętych z lektury, wydarzeń bieżącego życia i t. p., należy uwzględnić sprawy, interesujące uczniów ze względu na przyszłe ich życie zawodowe i społeczne.

W związku z ćwiczeniami w czytaniu, pisaniu i mówieniu należy położyć nacisk na dalsze wzbogacenie **czynnego** słownictwa młodzieży oraz pogłębić ich wiadomości o gwarze śląskiej i jej stosunku do mowy warstw wykształconych.

Dalsze usprawnianie uczniów w ortograficznym pisaniu winno objąć również wprowadzenie nowej pisowni i jej utrwalenia.

Nauka obywatelska.

Należy rozwinąć na tle nowej Konstytucji zagadnienie obowiązków i praw obywateli, z mocnym podkreśleniem obowiązku obrony Państwa, oraz sprawę opieki Państwa nad ludnością.

Poza tym treścią nauki winno być opracowanie życia politycznego, kulturalnego i gospodarczego Śląska i pogłębienie zrozumienia jego znaczenia dla Polski; omówić przytem należy m. in. stosunki ludnościowe, dorobek kulturalny, rodzaje produkcji, stan zatrudnienia w poszczególnych gałęziach przemysłu i rzemiosła, roboty publiczne oraz sprawę wyboru zawodu i poradnictwa zawodowego.

Higiena.

Opracowanie wybranych zagadnień z zakresu higieny zawodowej i społecznej, z okolicznościowym pogłębieniem nauki o człowieku i wiadomości z higieny osobistej. Uwzględnić należy tutaj działy następujące:

stosowanie zasad higieny w zawodach, spotykanych najczęściej w środowisku, w którym znajduje się szkoła;

ochrona organizmu przed szkodliwymi skutkami pracy zawodowej — choroby zawodowe i zabezpieczenie się przed nimi;

nieszczęśliwe wypadki w zawodach i walka z nimi w przemyśle — ratownictwo;

prawna ochrona warunków higienicznych pracy;

najczęściej występujące choroby zakaźne i walka z niemi;

instytucje zdrowia i ich znaczenie, w szczególności stacje walki z chorobami zakaźnymi itp.

O ile chodzi o dziewczęta, te same działy wiadomości należy odpowiednio dostosować do rodzajów pracy kobiet, a ponadto uwzględnić fizjologię i higienę życia kobiety, rozwój cielesny i duchowy niemowlęcia i dziecka w wieku przedszkolnym, higienę niemowlęcia i dziecka, najczęstsze choroby dziecięce. W związku z tym poleca się zwiedzać zakłady opiekujące się niemowlętami, przedszkola i t. p.

Fizyka.

Opracowanie następujących tematów, łącznie z utrwaleniem i pogłębieniem wiążących się z nimi wiadomości z programu klas VI i VII:

a) zmiana energii: maszyny parowe, silniki spalinowe (samochód, samolot), prądnice elektryczne, prąd stały i zmienny, zespoły turbin i prądnic; zagadnienie motoryzacji kraju, znaczenie motoryzacji dla obronności Państwa;

b) zastosowanie węgla w przemyśle, zagadnienie elektryfikacji, jej znaczenie dla obronności Państwa;

c) powtórzenie i pogłębienie elementarnych wiadomości o wydobywaniu i obróbce żelaza; znaczenie stali w przemyśle wojennym; przemysł cynkowy; dostępne wiadomości o przemyśle chemicznym i jego znaczeniu państwowym.

Nauczyciel znajdzie dla siebie odpowiedni materiał informacyjny w podręcznikach fizyki i chemii dla III i IV klasy gimnazjum.

Arytmetyka i geometria.

Utrwalenie sprawności rachunkowej na liczbach całkowitych i ułamkowych na tle zagadnień praktycznych. Utrwalenie i rozszerzenie wiadomości o diagramach: porownawcze przedstawienie kilku wielkości zapomocą diagramów prostokątnych, przedstawienie podziału wielkości na części na diagramie prostokątnym, diagramy kołowe. Zastosowanie praktyczne i gospodarcze diagramów i wykresów. Obszerniejsze opracowanie działów „znakowanie literowe" i „obliczenia procentowe" programu klasy VII szkoły powszechnej III stopnia. Przy opracowaniu obliczeń procentowych należy zwrócić uwagę na bardziej szczegółowe wiadomości o kasach oszczędności i praktyczne obliczanie stawek ubezpieczeniowych. Materiał z geometrii, przeznaczony dla klasy VII, należy uzupełnić elementarnym opracowaniem rzutów prostokątnych na 2 i 3 płaszczyzny, przytem trzeba położyć nacisk na umiejętność **czytania** gotowych rysunków. Przy doborze tematów i zadań z zakresu arytmetyki i geometrii należy uwzględnić przede wszystkim praktyczne potrzeby domowe i zawodowe w środowisku oraz zainteresowania wynikające z dążeń zawodowych młodzieży. W doborze materiału zadaniowego należy obficie czerpać tematy z innych przedmiotów nauczania, w szczególności z nauki obywatelskiej, higieny, zajęć praktycznych, ogrodnictwa, gospodarstwa domowego. Książką pomocniczą dla nauczycieli, zwłaszcza uczących w szkołach żeńskich, może być m. in. książka: „Rachunki w życiu gospodyni i obywatelki", którą opracowały Zofia Czerny, Maria Kołaczkowska, Melania Łychowska i Maria Strasburger, Warszawa 1935 r.

Rysunek.

Usprawnianie w rysunku z pamięci, natury i wyobraźni. Ćwiczenia w projektowaniu, trudniejsze niż w klasie VII. Wykonywanie napisów.

W zakresie rysunku z natury należy utrwalić i rozwinąć znajomość zjawisk perspektywicznych i umiejętność ujęcia bryłowego oraz uwzględniać wydatnie sporządzanie szkiców terenowych.

Oglądanie zabytków dzieł sztuki współczesnej i sztuki ludowej oraz wytworów rodzimego rękodzieła i przemysłu; omawianie ich wartości artystycznych. Praktyczne wskazania, dotyczące estetyki życia codziennego.

Zajęcia praktyczne łączne z ogrodnictwem.

W zakresie zajęć rękodzielniczych — te same możliwości i zasadnicze czynności, co w klasie VII, ale na trudniejszych przykładach. Należy szczególnie uwzględnić roboty z metalu, o ile tylko warunki na to pozwalają. Dobór tematów i technik winien być dostosowany do zainteresowań młodzieży i potrzeb życia codziennego danego środowiska (przedmioty użytkowe) lub szkoły (pomoce naukowe, narzędzia ogrodnicze, łatwa naprawa inwentarza szkolnego i t. p.). W związku z opracowaniem poszczególnych tematów należy organizować wycieczki do odpowiednich warsztatów rzemieślniczych lub zakładów wytwórczych (przemysłowych i fabrycznych), a na wycieczkach zwracać szczególną uwagę „na znaczenie najlepszych środków technicznych i urządzeń dla pracy człowieka, na konieczność umiejętnego obchodzenia się z maszyną, na różnice w działaniu maszyn, na różnice między wynikami pracy mechanicznej a ręcznej, na czas potrzebny do wykonania, na materiał zużywany i sposoby organizacji pracy". (Str. 412 uwag do całości programu nauki w szkołach powszechnych III stopnia).

Zajęcia ogrodnicze winny być prowadzone wszędzie, gdzie tylko udział młodzieży w tych pracach — chociażby w najskromniejszych warunkach — jest możliwy, nie wyłączając również szkół, w których te zajęcia będą wprowadzone w innych klasach dopiero w roku szk. 1936/37. W związku z aktualnymi w danej porze zajęciami ogrodniczymi należy powtórzyć i ewentualnie pogłębić wiadomości uczniów z zakresu nauki o przyrodzie żywej. Przy doborze zajęć w przemysłowej części Śląska należy mieć na uwadze sprawę racjonalnego prowadzenia ogródków działkowych.

Gospodarstwo domowe (dla dziewcząt).

Przeznacza się na naukę gospodarstwa domowego osobne godziny w celu uzupełnienia poprzedniej nauki oraz jej pogłębienia wyjaśnieniami i uzasadnieniami z dziedziny fizyki, chemii i higieny. Przy nauce należy zwracać uwagę na wdrażanie w kulturę i estetykę życia codziennego.

Śpiew.

W nauce śpiewu należy uwzględniać działy pieśni i rodzaje ćwiczeń, wskazane dla klasy siódmej szkoły powszechnej III stopnia, ze szczególnym podkreśleniem pieśni ludowych Śląska. Należy przytem mieć na celu przygotowanie młodzieży do udziału w życiu muzycznym własnego środowiska i regionu śląskiego, a więc rozszerzyć i pogłębić umiejętność posługiwania się nutami w śpiewie.

Ćwiczenia cielesne.

Stosować należy w dalszym ciągu program klasy VII szkół powszechnych III stopnia z podkreśleniem dostępnych gier i zabaw, zwłaszcza śląskich, zabaw, gier i ćwiczeń polowych typu harcerskiego oraz ćwiczeń porządkowych; „trojak", jako charakterystyczny taniec śląski.

Wskazania, dotyczące zużytkowania godzin dodatkowych.

Godziny dodatkowe mają na celu utrwalenie i pogłębienie wpływów wychowawczych szkoły, zmierzających do przysposobienia się jednostek zapomocą odpowiednio zorganizowanego życia zespołowego i pracy nad sobą na pożytecznych obywateli.

a) Podczas godzin dodatkowych winny znaleźć możliwie pełny wyraz sprawy i zagadnienia, wynikające z zainteresowań i dążeń życiowych jednostek lub grup młodzieży. Formami pracy w tym zakresie mogą być: pogadanki, czytanie odpowiednio dobranych tekstów z wydawnictw dla młodzieży, sprawozdania z lektury, sprawozdania z wycieczek i t. p.

b) Ważną dziedziną pracy będzie w pewnych przynajmniej okresach zlecanie uczniom wykonania w tym czasie zadań domowych. Poczynione spostrzeżenia nad tym, jak poszczególne jednostki lub grupy młodzieży prace te wykonywują, należy wykorzystać do udzielania rad i pomocy, stosownie do ujawnianych przez uczniów uzdolnień i umiejętności, do prostowania i doskonalenia metod pracy. Takie ujęcie opieki nad młodzieżą ma także na celu przysposabianie jej w pewnym stopniu do pracy samokształceniowej.

c) Pewną część czasu należy poświęcić na pielęgnowanie kultury życia towarzyskiego młodzieży, które znajdzie swój wyraz w urządzanych przez nią zabawach, grach, inscenizacjach, deklamacjach, śpiewie i t. p.

d) Na godziny dodatkowe można również przenieść część pracy nad przygotowaniami do świąt państwowych, obchodów i uroczystości szkolnych.

Prowadzenie zajęć podczas godzin dodatkowych obejmie z reguły wychowawca klasy ósmej.

230.

ZARZĄDZENIE

Wojewody Śląskiego

z dnia 6 listopada 1936 r.

o ustanowieniu i składzie osobowym Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla egzaminu praktycznego na nauczyciela publicznych szkół powszechnych w Katowicach.

Na zasadzie postanowień § 2 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 grudnia 1928 r. zawierającego przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3 ex 1929) ustanawiam z ważnością od dnia 1 września 1936 r. dla terenu województwa śląskiego Państwową Komisję Egzaminacyjną dla egzaminu praktycznego na nauczyciela publicznych szkół powszechnych w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego w Katowicach.

Równocześnie mianuję na okres od 1 września 1936 r. do 31 sierpnia 1939 r.:

Prezesem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla egzaminu praktycznego na nauczyciela publicznych szkół powszechnych w Katowicach p. Mieczysława Kłapę, radcę w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim — Wydziale Oświecenia Publicznego,

Zastępcą Prezesa Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla egzaminu praktycznego na nauczyciela publ. szkół powszechnych w Katowicach p. Józefa Syskę, dyrektora państwowego seminarium nauczycielskiego w Tarnowskich Górach.

Członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla egzaminu praktycznego na nauczyciela szkół powszechnych w Katowicach pp.:

1) Mariannę Wolańską, nauczycielkę szkoły powszechnej w Mysłowicach,
2) Emila Kujawskiego, p. o. kierownika szkoły powszechnej w Katowicach,
3) Stefanię Wintouschkównę, nauczycielkę szkoły powszechnej w Katowicach,
4) Stanisława Błasińskiego, nauczyciela szkoły powszechnej w Katowicach,
5) Teofila Gabzdyla, kierownika szkoły powszechnej w Siemianowicach,
6) Alojzego Kruczałę, kierownika szkoły powszechnej w Mysłowicach,
7) Mgr. Alojzego Kołorza, kierownika szkoły powszechnej w Mysłowicach,
8) Mgr. Antoniego Kwolka, kierownika szkoły powszechnej w Szopienicach,
9) Aleksandra Dobrowolskiego, kierownika szkoły powszechnej w Janowie,
10) Mgr. Alfreda Rzeźniczka, kierownika szkoły powszechnej w Janowie,
11) Zdzisława Michalika, kierownika szkoły powszechnej w Katowicach,

12) Jana Zborowskiego, p. o. kierownika szkoły powszechnej w Katowicach,
13) Stanisława Jelonka, kierownika szkoły powszechnej w Kończycach,
14) Zygmunta Wrońskiego, kierownika szkoły powszechnej w Mikołowie,
15) Annę Sierosławską, kierownika szkoły powszechnej w Mikołowie,
16) Marcina Trojoka, kierownika szkoły powsz. w Podlesiu,
17) Dr. Konstantego Sobolskiego, nauczyciela Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Pszczynie,
18) Ludwika Kapelana, kierownika szkoły powsz. w Imielinie,
19) Franciszka Foltyna, kierownika szkoły powszechnej w Tychach,
20) Leona Leszczyńskiego, p. o. dyrektora Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Pszczynie,
21) Jerzego Kisiela, kierownika szkoły powsz. w Chorzowie,
22) Michała Mazurkiewicza, p. o. kierownika szkoły powszechnej w Wielkich Hajdukach,
23) Marię Sztukównę, p. o. kierowniczkę szkoły powszechnej w Chorzowie,
24) Mgr. Ernesta Ochmana, kierownika szkoły powszechnej w Wielkich Hajdukach,
25) Mgr. Władysława Witowskiego, kierownika szkoły powszechnej w Chorzowie,
26) Jana Kandorę, kierownika szkoły powszechnej w Chorzowie,
27) Józefa Stolorza, kierownika szkoły powszechnej w Goduli,
28) Antoninę Wałkównę, kierowniczkę szkoły powszechnej w Chorzowie,
29) Jana Studnickiego, kierownika szkoły powszechnej w Piekarach Śląskich,
30) Mariana Ziembę, kierownika szkoły powsz. w Piekarach Śląskich,
31) Jana Stępla, kierownika szkoły powszechnej w Łagiewnikach Śląskich,
32) Wacława Trojana, kierownika szkoły powsz. w Tarnowskich Górach,
33) Kazimierza Żychala, nauczyciela szkoły ćwiczeń w Tarnowskich Górach,
34) Antoniego Sylwestra, kierownika szkoły powszechnej w Radzionkowie,
35) Feliksa Józefowicza, kierownika szkoły powszechnej w Lublińcu,
36) Piotra Gasztycha, kierownika szkoły powsz. w Kaletach,
37) Józefa Fejklowicza, kierownika szkoły powszechnej w Kochanowicach,
38) Leopolda Gawlasa, kierownika szkoły powsz. w Cieszynie,
39) Marię Baranowską, kierowniczkę szkoły powszechnej w Cieszynie,
40) Eugenię Malinowską, nauczycielkę szkoły powszechnej w Cieszynie,
41) Karola Guńkę, nauczyciela szkoły ćwiczeń w Cieszynie,
42) Jerzego Cienciałę, nauczyciela Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Cieszynie,
43) Jana Żebroka, kierownika szkoły powszechnej w Cieszynie,
44) Franciszka Gabrysia, kierownika szkoły powszechnej w Goleszowie,
45) Rudolfa Kukucza, kierownika szkoły powsz. w Skoczowie,
46) Jana Bohuckiego, nauczyciela szkoły powsz. w Czechowicach,
47) Franciszka Hermacha, kierownika szkoły powszechnej w Zarzeczu,
48) Stefana Bigaja, nauczyciela szkoły powszechnej w Czechowicach,
49) Władysława Suchonia, p. o. kierownika szkoły powszechnej w Bielsku
50) Dominika Gwoździa, kierownika szkoły powszechnej w Rydułtowach,
51) Oskara Dechowa, kierownika szkoły powsz. w Rybniku,
52) Ernesta Golika, kierownika szkoły powszechnej w Popielowie,
53) Teofila Kubicę, kierownika szkoły powszechnej w Gaszowicach,
54) Wincentego Zembalę, nauczyciela szkoły powszechnej w Rybniku,
55) Alojzego Waszka, kierownika szkoły powsz. w Knurowie,
56) Helenę Maszankę, nauczycielkę szkoły powsz. w Chorzowie,
57) Wandę Śpiewakównę, nauczycielkę szkoły powszechnej w Katowicach,
58) Zofię Nowosławską, nauczycielkę szkoły powszechnej w Katowicach,
59) Ewę Górniakównę, nauczycielkę szkoły powszechnej w Katowicach,
60) Jakóba Bazarnika, kierownika szkoły powsz. w Lublińcu.

(—) Dr. Grażyński,
Wojewoda Śląski.

231.

OBWIESZCZENIE
MINISTERSTWA KOMUNIKACJI
w sprawie wykazu zakładów naukowych, których wychowańcom (wychowanicom) przysługują ulgi taryfowe.

(Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 12 października 1936 r. Nr. 35).

W wykonaniu przepisu taryfy osobowej, bagażowej i ekspresowej Polskich Kolei Państwowych (linie normalnotorowe) z dnia 1 stycznia 1936 r. (Dz. T. i Z. K. z r. 1935, Nr. 47, poz. 605) § 61, pkt. 2 (T. O. II), wprowadza się w życie z dniem ogłoszenia niżej podany wykaz zakładów naukowych, których wychowańcy (wychowanice) przy przejazdach kolejami państwowymi oraz prywatnymi, znajdującymi się pod zarządem państwowym, mogą korzystać z ulg taryfowych.

W wykazie tym wyszczególnione są oddzielnie zakłady naukowe, znajdujące się na obszarze

Rzeczypospolitej Polskiej i oddzielnie zakłady na obszarze W. M. Gdańska.

Wykaz zawiera zakłady naukowe państwowe i te prywatne, którym przyznano prawa szkół państwowych lub które postawione zostały na równi z zakładami państwowymi, z wskazaniem ich w porządku alfabetycznym według województw i miejscowości w których się znajdują oraz podziałem na następujące grupy:

GRUPA A.

1. Szkoły wyższe.
2. Zakłady naukowe teologiczne państwowe i postawione narówni ze szkołami państwowymi.
3. Szkoły artystyczne.
4. Szkoły średnie ogólnokształcące.
5. Szkoły zawodowe typu zasadniczego i przysposobienia zawodowego.
6. Zakłady kształcace nauczycieli i wychowawczynie przedszkoli.
7. Szkoły specjalne dla upośledzonych.
8. Szkoły powszechne i wydziałowe.

GRUPA B.

Szkoły dokształcające zawodowe.

GRUPA C.

1. Zakwalifikowane Zakłady naukowe teologiczne prywatne, zakwalifikowane kursy artystyczne i zakwalifikowane kursy zawodowe — także i dokształcające:
   a) Artystyczne.
   b) Zawodowe.
2. Instytucje oświaty pozaszkolnej.

Szkoły położone na obszarze W. M. Gdańska.

Wychowańcy (wychowanice) zakładów naukowych, wymienionych w wykazie w grupie A i B, mają prawo do korzystania z ulg na przejazdy **jednorazowe i codzienne,** przewidzianych w §§ 61 i 62 TO. II.

Wychowańcy (wychowanice) zakładów naukowych, wymienionych w wykazie w grupie C, mają prawo do korzystania z ulg jedynie przy przejazdach **codziennych** na naukę za biletami czasokresowymi (§ 61 TO. II), oraz przy przejazdach na wycieczki szkolne i kolonie (§ 62 TO. II).

Ulgę stosuje się na podstawie legitymacyj szkolnych według wzoru ustalonego osobno dla każdej grupy (wzory Nr. 1-a), 1-b) i 1-c) TO. II), wydawanych przez dyrekcje szkół za podpisem rektorów, dyrektorów, kierowników lub ich zastępców i opatrzonych oprócz suchej pieczęci Ministerstwa, któremu dana szkoła podlega (M. W. R. i O. P., M. Roin. i Ref. Rolnych lub Min. Op. Społ.), pieczęcią urzędową odnośnego zakładu naukowego tudzież z zachowaniem innych postanowień § 61 TO. II.

Szkoły powszechne i wydziałowe tudzież kursy i szkoły wieczorowe dla dorosłych i młodocianych, prowadzone jako instytucje oświaty pozaszkolnej, podległe inspektorom szkolnym, nie zostały wyszczególnione w wykazie, natomiast podane zostały w grupie A pod punktem 8 „Inspektoraty szkolne“, którym szkoły i instytucje te są podległe.

Uczniowie szkół powszechnych korzystają z ulg przy przejazdach jednorazowych oraz przy przejazdach codziennych na naukę na podstawie legitymacji szkolnej ustalonego wzoru, wydanej przez kierownictwo danej szkoły powszechnej. Przy wycieczkach zbiorowych uczniów szkół powszechnych, zgłoszenie wycieczki szkolnej, wystawione przez daną szkołę powszechną, powinno być potwierdzone pieczęcią urzędową właściwego inspektora szkolnego.

Szkoły wydziałowe, podległe inspektorom szkolnym, w zakresie ulg kolejowych są traktowane narówni ze szkołami powszechnymi.

Uczestnicy w wieku do lat 30 kursów i szkół wieczorowych dla dorosłych i młodocianych, które nie są wyszczególnione w wykazie, a prowadzone są jako instytucje oświaty pozaszkolnej, podległe inspektorom szkolnym, mogą korzystać jedynie z ulgi kolejowej, przewidzianej **dla zbiorowych wycieczek szkolnych.** Ulgę stosuje się za każdorazowym zezwoleniem DOKP. udzielanym na podstawie podania inspektora szkolnego, za jego podpisem i pieczęcią urzędową.

Równocześnie odwołuje się poprzedni wykaz szkół, podany w Nr. 13 Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 25 kwietnia 1936 r.
Nr. H. O. II. 24/142.

WYKAZ ZAKŁADÓW NAUKOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM, KTÓRYCH WYCHOWAŃCOM (WYCHOWANICOM) PRZYSŁUGUJĄ ULGI TARYFOWE.

GRUPA A.

SZKOŁY ARTYSTYCZNE.

Katowice
- Śląskie Konserwatorium Muzyczne.

SZKOŁY ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE.

a) Szkoły państwowe:

Bielsko
- Państwowe Gimnazjum męskie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego,
- Państwowe Gimnazjum męskie z językiem nauczania niemieckim (koeduk.),

Chorzów
- Państwowe Gimnazjum męskie im. Odrowążów,
- Państwowe Gimnazjum męskie im. św. Stan. Kostki,

Cieszyn
- Państwowe Gimnazjum koedukacyjne im. A. Osuchowskiego,
- Państwowe Gimnazjum koedukacyjne mat.-przyrodnicze,

Katowice
- Państwowe Gimnazjum męskie,

Lubliniec
Państwowe Gimnazjum koeduk. im. Mickiewicza,
Mikołów
Państwowe Gimnazjum męskie (koedukacja),
Mysłowice
Państwowe Gimnazjum męskie im. Tadeusza Kościuszki,
Nowa Wieś
Państwowe Gimnazjum koedukacyjne,
Piekary Śl.
Państwowe Gimnazjum męskie im. Króla Jana III Sobieskiego (koeduk.),
Pszczyna
Państwowe Gimnazjum męskie im. Bol. Chrobrego (koedukacja),
Rybnik
Państwowe Gimnazjum męskie,
Siemianowice Śl.
Państwowe Gimnazjum męskie im. J. Śniadeckiego (koedukacja),
Tarnowskie Góry
Państwowe Gimnazjum męskie im. Księcia Jana II Opolskiego.
Państwowe Gimnazjum żeńskie im. Króla Jana III Sobieskiego.

b) Szkoły prywatne:

Bielsko
Prywatne Gimnazjum żeńskie SS. de Notre Dame,
Chorzów
Miejskie Gimnazjum żeńskie,
Prywatne Gimnazjum koedukacyjne niemieckie,
Katowice
Miejskie Gimnazjum męskie im. Mikołaja Kopernika,
Miejskie Gimnazjum żeńskie,
Mysłowice
Miejskie Gimnazjum żeńskie,
Ruda Śląska
Komunalne Gimnazjum koedukacyjne im. St. Staszica.
Rybnik
Prywatne Gimnazjum żeńskie SS. Urszulanek,
Żory
Miejskie Gimnazjum koedukacyjne im. Karola Miarki.

SZKOŁY ZAWODOWE TYPU ZASADNICZEGO I PRZYSPOSOBIENIA ZAWODOWEGO.

Bielsko
Państwowa Szkoła Przemysłowa (męska),
Szkoła Zawodowa Żeńska Koła Macierzy Szkolnej,
Szkoła Gospodarstwa Domowego Macierzy Szkolnej,
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Szkoła Wychowania Rodzinnego Organizacji Pań,
Chorzów
3-klasowa Koedukacyjna Miejska Szkoła Handlowa,
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Miejskie Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie,
Miejskie Koedukacyjne Liceum Handlowe,
Cieszyn
Państwowa 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa ze specjalną kl. 4-tą o kierunku ekonomiczno-handlowym,
Państwowe Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie,
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego (męska),
Państwowa Szkoła dla Leśniczych (męska),
Prywatna Roczna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia SS. Boromeuszek,
Katowice
3-kl Koedukacyjna Miejska Szkoła Handlowa ze specjalną klasą 4-tą o kierunku ekonomiczno-handlowym,
Miejskie Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie,
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej,
Prywatna Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Polek,
Prywatne Żeńskie Gimnazjum Krawieckie,
Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe,
Państwowa Szkoła Górnicza,
Prywatna Roczna Szkoła Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia T-wa Polek,
Lubliniec
Szkoła Rolnicza Męska Śląskiej Izby Rolniczej,
Międzyświeć
Szkoła Rolnicza Męska Śląskiej Izby Rolniczej.
Szkoła Rolnicza Żeńska Śląskiej Izby Rolniczej,
Mysłowice
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Nowy Bytom
Prywatna Szkoła Rzemieślnicza,
Rybnik
Seminarium Nauczycielek Rzemiosł i Gospodarstwa SS. Urszulanek,
Prywatna Szkoła Zawodowa Żeńska SS. Urszulanek,
Szkoła Rolnicza Męska Śląskiej Izby Rolniczej,

3-letnia Szkoła Koedukacyjna Handlowa ze specj. klasą 4-tą o kierunku ekonomiczno-handlowym Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,

Strumień
Szkoła Ogrodnicza Męska Śląskiej Izby Rolniczej,

Tarnowskie Góry
Prywatna Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Polek.
Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stopnia Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,

ZAKŁADY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCZYŃ PRZEDSZKOLI.

Bielsko
Prywatne seminarium ochroniarskie SS. de Notre Dame,

Cieszyn
Państwowe seminarium nauczycielskie męskie im. P. Stalmacha,
Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski,

Katowice
Instytut Pedagogiczny,

Mysłowice
Państwowe seminarium ochroniarskie,

Pszczyna
Państwowe seminarium nauczycielskie męskie,

Tarnowskie Góry
Państwowe seminarium nauczycielskie męskie.

SZKOŁY SPECJALNE DLA UPOŚLEDZONYCH.

Chorzów
Szkoła specjalna, ul. Bytomska 10/12, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Cieszyn
Śląski Zakład Wychowawczy, dział dla moralnie zaniedbanych,

Katowice
Szkoła specjalna, ul. Raciborska Nr. 1, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Lipiny Śląskie
Szkoła specjalna, ul. Szkolna, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Lubliniec
Wojewódzki Zakład dla głuchoniemych,

Mysłowice
Szkoła specjalna, Plac Wolności, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Rybnik
Szkoła specjalna przy zakładzie psychiatrycznym, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Siemianowice
Szkoła specjalna, ulica Pszczelnicza Nr. 10, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Szarlej Piekary
Szkoła specjalna, ul. Radzionkowska, dział dla umysłowo-upośledzonych,

Wielkie Hajduki
Szkoła specjalna, dział dla umysłowo-upośledzonych.

SZKOŁY POWSZECHNE (I WYDZIAŁOWE):

Szkoły powszechne i wydziałowe, z powodu ich wielkiej liczby — nie zostały wyszczególnione w wykazie niniejszym, natomiast zamieszczono poniżej spis „Inspektoratów Szkolnych“, którym szkoły te są podległe.

INSPEKTORATY SZKOLNE.

Bielsko	Lubliniec
Chorzów	Pszczyna
Cieszyn	Rybnik
Katowice	Tarnowskie Góry

GRUPA B.

SZKOŁY DOKSZTAŁCAJĄCE ZAWODOWE.

Bielsko
Państwowa Szkoła Przemysłowa — Szkoła mistrzów budowlanych,,
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1,
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2,

Bielszowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,

Bieruń Stary
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,

Chorzów
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1,
Publiczna Szkoła Dokształcająca Kupiecka Nr. 2,

Cieszyn
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa (przy Zakł. SS. Boromeuszek),

Czechowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,

Hajduki Wielkie
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Huty Batorego.

Katowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1,
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa żeńska,
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa VI (handlowa),
Prywatna Koedukacyjna Dokszt. Zaw. Szkoła Drogeryjna Związku Drogerzystów Rzpl. Polskiej,
Szkoła Dokształcająca Górnicza,
Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe, kursy mistrzów budowlanych,

Knurów
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Kochłowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Lipiny
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Lubliniec
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Łagiewniki
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Michałkowice
Szkoła Dokształcająca Górnicza,
Mikołów
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Mysłowice
Szkoła Dokształcająca Zawodowa Górnicza,
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Niedobczyce
Szkoła Dokształcająca Górnicza,
Nowa Wieś
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Nowy Bytom
Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Huty Pokój
Piotrowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Pszów
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Pszczyna
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Radzionków
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa
Radlin
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Ruda Śląska
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Rybnik
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Rydułtowy
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Siemianowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Skoczów
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Strumień p. Bielsko
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Świętochłowice
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Piekary Śl.
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Tarnowskie Góry
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa (Przemysłowa),
Publiczna Szkoła Dokształcająca (Kupiecka),
Ustroń p. Cieszyn
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Wełnowiec
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,
Wodzisław
Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa
Zgoda
Prywatna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Huty Zgoda,
Żory
Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa,

GRUPA C.

ZAKWALIFIKOWANE ZAKŁADY NAUKOWE TEOLOGICZNE PRYWATNE, ZAKWALIFIKOWANE KURSY ARTYSTYCZNE I ZAKWALIFIKOWANE KURSY ZAWODOWE — TAKŻE I DOKSZTAŁCAJĄCE.

a) Artystyczne:

Bielsko
Instytut Muzyczny w Katowicach (Oddział w Bielsku),
Chorzów
Niższa Szkoła Muzyczna Szellera,
Cieszyn
Szkoła Muzyczna im. I. Paderewskiego,
Katowice
Śląska Szkoła Muzyczna St. Ślązaka,
Instytut Muzyczny (Stef. Stoińskiego),
Niższa Szkoła Muzyczna Szellera,
Rybnik
Szkoła Muzyczna Szafranka,
Tarnowskie Góry
Filia Śląskiej Szkoły Muzycznej Ślązaka w Katowicach.

b) Zawodowe:

Bielsko
Kursy Gospodarcze przy Prywatnej Szkole Zawodowej im. Marii z Billewiczów Piłsudskiej (Macierzy Szkolnej),
Jednoroczne Koedukacyjne Kursy Handlowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Chorzów
Jednoroczne Koedukacyjne Kursy Handlowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,
Kursy Gospodarcze Tow. Polek,
Kursy Gospodarcze przy Prywatnej Rocznej Szkole Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym I stopnia Tow. Polek,
Katowice
Jednoroczne Koedukacyjne Kursy Handlowe Izby Przemysłowo-Handlowej,
2-letni Kurs Rachunkowości Księgowej Związku Kupieckiego,
Zimowy Kurs dla Młodych Ogrodników (od listopada do kwietnia),
Kursy Zawodowe Śląskiego Instytutu Rzemieślniczo-Przemysłowego (miejscowe i zamiejscowe),
Kursy Zawodowe przy Prywatnej Szkole Zawodowej Żeńskiej Tow. Polek,
Dwuletnie Kursy Wyższej Rachunkowości dla księgowych Związku Księgowych w Polsce,

Rybnik
Kursy Gospodarcze przy Pryw. Seminarium Nauczycielek Gospodarstwa S. S. Urszulanek.
Jednoroczne Koedukacyjne Kursy Handlowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach,

Tarnowskie Góry
Kursy Gospodarcze przy Pryw. Szkole Zawodowej Tow. Polek.

232.

Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7 z dnia 21 sierpnia 1936 r., poz. 129.

OKÓLNIK Nr. 75.

dnia 7 sierpnia 1936 r. (II Pr-5228/36)

w sprawie programu nauki w gimnazjach państwowych.

Zarządzam, aby w klasach I, II, III i IV gimnazjów państwowych od dnia 3 września 1936 r. stosować programy nauki, ustalone rozporządzeniem z dnia 12 lipca 1934 r. Nr. I. Pr.-2858/34 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6—7, poz. 92) i ogłoszone w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki w gimnazjach państwowych z polskim językiem nauczania (Tymczasowy)",

przytem w r. szk. 1936/37 należy uwzględnić dostosowania, uzupełnienia i ograniczenia, wskazane w załączonej instrukcji.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
w z. (—) **Jerzy Ferek-Błeszyński.**

Załącznik do okólnika Nr. 75 z dnia 7. VIII. 1936 r. (II. Pr.-5228/36).

INSTRUKCJA,

dotycząca programów nauki w klasach I, II, III i IV gimnazjów państwowych w roku szkolnym 1936/37.

(Dostosowania, uzupełnienia i ograniczenia).

I. GIMNAZJA Z POLSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA.

A. PRZEDMIOTY OBOWIĄZKOWE.

Klasa I.

1. W zakresie **religii rzymsko-katolickiej** obowiązuje nowy program nauki, ustalony rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 października 1935 r. Nr. II. Pr.-5480 (Dz. Urz. Min. W. R i O. P. Nr. 1 z dn. 10 marca 1936 r., poz. 5), oraz ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki religii rzymsko-katolickiej w gimnazjach państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania".

2. W gimnazjach z polskim językiem nauczania, w których odbywa się obowiązkowe nauczanie **języka ruskiego,** należy aż do czasu ustalenia programu nauki tego przedmiotu dostosować nauczanie do miejscowych warunków. Zależnie więc od tego, czy uczniowie uczyli się już w latach poprzednich języka ruskiego czy też nie, należy albo przerabiać początki nauki tego języka, albo też prowadzić dalej naukę już rozpoczętą.

Klasy II i III.

1. W zakresie **religii rzymsko-katolickiej** obowiązuje w klasie II program nauki w klasie IV dawnego gimnazjum wyższego, w klasie zaś III program nauki w klasie V dawnego gimnazjum wyższego. (Patrz :Program gimnazjum państwowego. Gimnazjum wyższe. Religia rzymsko-katolicka. Warszawa 1926).

2. W gimnazjach z polskim językiem nauczania, w których odbywa się obowiązkowe nauczanie **języka ruskiego,** należy aż do czasu ustalenia programu tego przedmiotu prowadzić dalej naukę według zasad, dotychczas stosowanych, z uwzględnieniem — w miarę możności — różnic w przygotowaniu poszczególnych uczniów.

Klasa IV.

1. W zakresie **religii rzymsko-katolickiej** obowiązuje program nauki w klasie VI dawnego gimnazjum wyższego. (Patrz: Program gimnazjum państwowego. Gimnazjum wyższe. Religia rzymsko-katolicka. Warszawa 1926).

2. **Język łaciński.**

a) W gimnazjach państwowych z polskim językiem nauczania, z wyjątkiem gimnazjów, przekształconych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego, należy stosować nowy program.

b) W gimnazjach, przekształconych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego, należy w zasadzie opierać się na programie klasy V gimnazjum dawnego typu klasycznego, przy czym należy ugruntować i uzupełnić dotychczas opracowany materiał z zakresu gramatyki i wiadomości leksykalnych.

3. W nauce **języka obcego nowożytnego** obowiązuje program nauki w klasie VI dawnego gimnazjum wyższego.

(Patrz: Program gimnazjum państwowego. Wydział humanistyczny. Wydanie piąte. Lwów 1931 r.

Program gimnazjum państwowego. Wydział klasyczny. Wydanie trzecie. Lwów 1931;

Program gimnazjum państwowego. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Wydanie piąte. Lwów 1931).

4. W gimnazjach z polskim językiem nauczania, w których odbywa się obowiązkowe nauczanie **języka ruskiego,** należy aż do czasu ustalenia programu tego przedmiotu prowadzić dalej naukę według zasad, dotychczas stosowanych, z uwzględnieniem — w miarę możności

— różnic w przygotowaniu poszczególnych uczniów.

B. PRZEDMIOTY NADOBOWIĄZKOWE*).

W nauce **drugiego języka obcego nowożytnego** należy do dalszych zarządzeń stosować program, ustalony okólnikiem Nr. 108 z dnia 23 grudnia 1935 r. (II. Pr.-7036/35).

II. GIMNAZJA Z RUSKIM I BIAŁORUSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA ORAZ GIMNAZJA UTRAKWISTYCZNE.

1. W zakresie **nauki religii i języka ruskiego** względnie **białoruskiego** utrzymuje się w roku szkolnym 1936/37 w klasie I według nowego ustroju program dawnej klasy III, w klasie II według nowego ustroju program dawnej klasy IV, w klasie III według nowego ustroju program dawnej klasy V, w klasie IV według nowego ustroju program dawnej klasy VI.

2. We wszystkich **innych przedmiotach** należy w miarę możności dostosować nauczanie do układu materiału oraz wskazówek metodycznych, obowiązujących gimnazja, których dotyczy dział I niniejszej instrukcji.

Jeżeli liczba godzin, przeznaczona na dany przedmiot jest — w stosunku do gimnazjów z polskim językiem nauczania — mniejsza, należy odpowiednio ograniczyć materiał.

III. GIMNAZJA Z NIEMIECKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA **).

1. W nauce **religii, języka polskiego i języka niemieckiego** utrzymuje się w roku szkolnym 1936/37 w klasie I według nowego ustroju program dawnej klasy III, w klasie II według nowego ustroju program dawnej klasy IV, w klasie III według nowego ustroju program dawnej klasy V, w klasie IV według nowego ustroju program dawnej klasy VI.

2. We wszystkich **innych przedmiotach** należy w miarę możności dostosować nauczanie do układu materiału oraz wskazówek metodycznych, obowiązujących gimnazja, których dotyczy dział I niniejszej instrukcji.

IV. WSKAZANIA, DOTYCZĄCE UCZNIÓW KLASY VI DAWNEGO GIMNAZJUM, KTÓRZY NIE UZYSKALI PROMOCJI DO KLASY VII.

Zgodnie z okólnikiem Nr. 32 z dnia 7 kwietnia 1936 r. (II. S.-1861/36) oraz zarządzeniem z dnia 2 lipca 1936 r. (II. S.-3222/36) uczniowie klasy VI dawnego gimnazjum, którzy nie uzyskali promocji do klasy VII, posiadają kilka możliwości prowadzenia dalszej nauki, a mianowicie:

A) Uczęszczanie na normalną naukę w klasie IV gimnazjum według nowego ustroju i uzupełnienie różnicy programów oraz braków w przygotowaniu w ciągu nauki.

B) Poddanie się z końcem roku szkolnego 1936/37 egzaminowi specjalnemu po przygotowaniu bądź przez naukę domową, bądź przez zorganizowaną w tym celu naukę szkolną.

C) W przypadkach wyjątkowych, zasługujących na uwzględnienie, zdawanie egzaminu poprawczego, jeśli uczeń otrzymał z końcem r. szk. 1935/36 postęp niedostateczny z 1 lub co najwyżej z 2 przedmiotów.

A. UCZĘSZCZANIE NA NORMALNĄ NAUKĘ W KLASIE IV NOWEGO GIMNAZJUM.

Jeżeli uczeń wybierze tę drogę, winien uzupełnić przygotowanie w zakresie **j. polskiego, historii** oraz (z wyjątkiem uczniów, którzy uczęszczali poprzednio do wydziału matematyczno-przyrodniczego dawnego gimnazjum), z **fizyki i chemii** względnie tylko z **chemii.** Opanowanie przez ucznia odpowiedniego materiału sprawdzić winien nauczyciel danego przedmiotu w terminach niżej podanych, przy czym sprawdzanie to nie powinno nosić charakteru oficjalnego egzaminu.

Poniżej podaje się dla orientacji materiał, który winien uczeń opanować, z zaznaczeniem, że zakresu tego nie należy rozszerzać w żadnym wypadku.

Język Polski.

(Uzupełnienie i sprawdzenie winno nastąpić do 1 listopada).

Lektura.

Mickiewicza **Hej radością oczy błysną,** jedna z ballad (np. **Świteź, Świtezianka, Lilie), Dziady cz. III** (wyjątki, np. opowiadanie Sobolewskiego).

Słowackiego **Hymn o zachodzie słońca,** wyjątki z **Balladyny.**

W związku z lekturą znajomość — na tle epoki — najważniejszych faktów z życia Mickiewicza i Słowackiego. Powtórzenie materiału gramatycznego w zakresie niezbędnym dla normalnego przerobienia kursu klasy IV.

Historia.

(Uzupełnienie i sprawdzenie winno nastąpić przed końcem pierwszego półrocza).

Materiał, ujęty w punktach od 2 do 5 programu klasy III nowego gimnazjum *).

Fizyka i chemia.

(Uzupełnienie i sprawdzenie winno nastąpić przed końcem stycznia).

*) W klasach czteroletniego gimnazjum oraz w klasach VII i VIII dotychczasowego gimnazjum wyższego nauczanie przedmiotów nadobowiązkowych może być prowadzone dla grupy lub zespołu w zasadzie nie mniejszego niż 15 uczniów.

**) W planie godzin, ogłoszonym w okólniku Nr. 32 z dnia 7 kwietnia 1936 r. (II. S.-1861/36), podano w klasie IV skutkiem przeoczenia liczbę godzin geografii 0/3 zamiast 3/0.

*) Por. program str. 102 — 103.

Dla uczniów z wydziału klasycznego dawnego gimnazjum: materiał z fizyki i chemii, objęty programem klasy III nowego gimnazjum.

Dla uczniów z wydziału humanistycznego dawnego gimnazjum: materiał z chemii, objęty programem klasy III nowego gimnazjum.

W wymaganiach należy ograniczyć się do rzeczy najbardziej podstawowych, szczególnie w zakresie zastosowań praktycznych.

B. EGZAMIN SPECJALNY Z KOŃCEM ROKU SZKOLNEGO 1936/37.

I. WYMAGANIA PRZY EGZAMINIE.

Religia rzymsko-katolicka.

Materiał, objęty programem klasy VI dawnego gimnazjum.

Język Polski.

Lektura.

Mickiewicza **Hej radością oczy błysną**, wybór ballad np. **Świteź, Świtezianka, Lilie), Dziady cz. III** (wyjątki, np. opowiadanie Sobolewskiego).

Słowackiego **Hymn o zachodzie słońca**, wyjątki z **Balladyny**.

Wybór nowel Sienkiewicza np. **Janko Muzykant, Bartek zwycięzca).**

Prusa: wybór nowel (np. **Sen, Nawrócony), Placówka.**

Żeromskiego: wybór nowel (np. **Siłaczka, Doktór Piotr), Echa leśne.**

Wyspiańskiego wyjątki z **Wesela,**

Wybór poezji Tetmajera.

Wybór poezji Kasprowicza.

Wybór z pism Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Nadto 5 — 10 utworów literatury **współczesnej,** wybranych z listy lektury uzupełniającej dla klasy III i IV nowego gimnazjum.

W związku z lekturą:

a) Znajomość — na tle danej epoki — najważniejszych faktów z życia Mickiewicza, Słowackiego, Prusa, Sienkiewicza, Żeromskiego, Wyspiańskiego.

b) Umiejętność rozróżniania spotykanych w lekturze gatunków literackich ze szczególnym uwzględnieniem noweli i powieści.

Nauka o jezyku. Materiał, objęty programem klasy IV nowego gimnazjum.

W zakresie ćwiczeń w mówieniu i pisaniu. Umiejętność krótkiego wypowiadania się w mowie i piśmie w formie opowiadań, opisów, sprawozdań, dyskusji i t. p. na tle zdarzeń z życia własnego, obserwacji świata otaczającego, lektury szkolnej i domowej, tematów lekcyjnych i t. p.

Język łaciński.

Umiejętność przetłumaczenia nieznanego łatwego tekstu prozaików łacińskich z pomocą słownika.

Biegłość w deklinacji imion, zaimków i przymiotników z pominięciem rzadziej spotykanych wyjątków. Biegłość w konjugacji łacińskiej w jej całości. Znajomość regularnego i nieregularnego stopniowania przymiotników, tworzenia i stopniowania przysłówków, znajomość liczebników głównych i porządkowych. Elementarne orjentowanie się w budowie wyrazów łacińskich (przedrostek, rdzeń, przyrostki; rola końcówek).

Orientowanie się w składni przypadków, zwłaszcza tam, gdzie użycie ich w języku łacińskim różni się od użycia w języku polskim. Umiejętność rozróżniania w tekście rodzajów zdań podrzędnych, umiejętność uzasadnienia użycia trybu i czasu w tych zdaniach, jak również użycia konjunktywu w zdaniach niezależnych; umiejętność objaśnienia łacińskich zwrotów imiesłowowych, accus. i nomin. cum inf.

Umiejętność objaśnienia budowy heksametru i pentametru.

Opanowanie najważniejszych wiadomości o ustroju rodziny rzymskiej, wychowaniu młodzieży w Rzymie, urządzeniu domu rzymskiego; podstawowe wiadomości o religii Rzymian, jej związkach z religią starożytnych Greków; podstawowe wiadomości o ustroju społeczeństwa rzymskiego w dobie Rzeczypospolitej i pryncypatu, o stanach, zgromadzeniach, senacie, najważniejszych urzędach; najważniejsze wiadomości o wojsku rzymskim, jego organizacji i uzbrojeniu; umiejętność scharakteryzowania kilku najwybitniejszych postaci z dziejów starożytnego Rzymu.

Język obcy nowożytny.

Materiał, objęty programem klasy VI dawnego gimnazjum.

Historia.

Materiał, ujęty w punktach od 2 do 5 programu klasy III nowego gimnazjum *), oraz materiał klasy IV nowego gimnazjum.

Geografia.

Materiał, objęty programem klasy IV nowego gimnazjum.

Biologia.

Materiał, objęty programem klasy IV nowego gimnazjum.

Fizyka i chemia.

Uczniowie winni wykazać się podstawowymi wiadomościami z zakresu tych działów przedmiotu, których nie przerabiali w dawnym gimnazjum. Egzaminować należy:

*) Por. program str. 102 — 103.

a) uczniów **wydziału klasycznego** z całości materiału fizyki i chemii;
b) uczniów **wydziału humanistycznego** z chemii oraz wiadomości o drganiach i falach, nauki o prądzie elektrycznym i o świetle;
c) uczniów **wydziału matematyczno-przyrodniczego** z wiadomości o drganiach i falach, nauki o prądzie elektrycznym i o świetle.

Ogólną wytyczną co do zakresu materału we wszystkich trzech przypadkach winien być program klasy III i IV nowego gimnazjum. Zakresu tego w żadnym razie nie należy przekraczać, w zasadzie zaś należy go wydatnie ograniczyć do rzeczy najbardziej podstawowych.

W szczególności wypadnie zrezygnować ze znacznego materału zastosowań praktycznych, ograniczając się do rzeczy najprostszych i niezbędnych.

Matematyka.

Materiał, objęty programem klasy IV nowego gimnazjum.

2. PRZEDMIOTY EGZAMINU.

Egzamin z **języka łacińskiego** zdają tylko uczniowie, którzy uczęszczali do gimnazjum humanistycznego i klasycznego, egzamin **z biologii** —tylko uczniowie, którzy uczęszczali do gimnazjum matematyczno-przyrodniczego. Egzaminu **z zajęć praktycznych i ćwiczeń cielesnych** nie przewiduje się.

Wszyscy uczniowie zdają egzamin uzupełniający **z języka polskiego, historii, geografii, fizyki i chemii, względnie tylko z fizyki. Jeżeli** w zakresie tych przedmiotów uczeń otrzymał przy klasyfikacji rocznej w dawnej klasie VI ocenę niedostateczną, należy przy egzaminie wymagać nietylko uzupełnienia, podanego wyżej dla poszczególnych przedmiotów w punkcie 1, ale również znajomości materiału, przewidzianego dla danego przedmiotu w programie klasy VI gimnazjum według dawnego ustroju, o ile ten materiał jest zawarty również w programie nauki tego przedmiotu w klasach I — III gimnazjum.

Przy egzaminowaniu z **religii**, języka **łacińskiego** albo **biologii, języka obcego nowożytnego i matematyki** uczniów, którzy nie uczęszczali do klasy specjalnej, należy ograniczyć się do ogólnego sprawdzenia wiadomości. Jedynie w tym przypadku, gdy uczeń otrzymał z któregoś z tych przedmiotów przy klasyfikacji rocznej w dawnej klasie VI stopień niedostateczny, winien być przeprowadzony szczegółowy egzamin z tego przedmiotu. Co do uczniów, uczęszczających na naukę w klasie specjalnej, należy w zakresie tych przedmiotów za ocenę egzaminacyjną uważać ocenę, osiągniętą przez nich w ciągu nauki w klasie specjalnej, jeżeli ta ocena jest conajmniej dostateczna. Jeżeli ocena jest niedostateczna, obowiązuje również egzamin szczegółowy z danego przedmiotu.

3. PLAN GODZIN I ORGANIZACJA NAUKI W KLASACH SPECJALNYCH.

Przedmiot	Liczba godzin tygodniowo dla ucznia
Religia *)	2
Język polski	4
„ łaciński albo biologia**)	2
„ obcy nowożytny ***) .	4, 2, lub 0
Historia	4
Geografia	2
Fizyka i chemia****)	4 lub 6
Matematyka	2
Ćwiczenia cielesne*)	2
Ogółem	22—28

Uczniowie klasy specjalnej winni ponadto, o ile to nie spowoduje trudności organizacyjnych, brać udział w dziesięciominutowych codziennych ćwiczeniach gimnastycznych oraz w obowiązkowych audycjach muzycznych.

*) Na naukę **religii** oraz na **ćwiczenia cielesne** mogą uczniowie klasy specjalnej uczęszczać wspólnie z uczniami klasy IV nowego gimnazjum.

) Na naukę **języka łacińskiego uczęszczają tylko uczniowie z dawnego gimnazjum humanistycznego i klasycznego, na naukę zaś biologii tylko uczniowie z dawnego wydziału matematyczno-przyrodniczego. Nauka biologii dla uczniów klasy specjalnej może się odbywać wspólnie z normalną nauką uczniów klasy IV nowego gimnazjum. Lekcje języka łacińskiego powinny się w zasadzie odbywać równocześnie z lekcjami biologii.

***) Przy organizowaniu nauki **języka obcego nowożytnego** należy wziąć pod uwagę trzy możliwości:

a) jeżeli wszyscy uczniowie klasy specjalnej uczyli się w dawnej klasie VI tego języka, względnie tych języków, których uczy się w klasie IV danego gimnazjum nowego, może nauka tych dwóch klas odbywać się wspólnie (4 godz. tyg.);
b) jeżeli uczniowie klasy specjalnej uczyli się w dawnej klasie VI innego języka względnie innych języków, niż te, których uczy się w klasie IV danego gim-

nazjum nowego, można dla nich zorganizować naukę tego przedmiotu oddzielnie (2 godz. tyg.);

c) jeżeli wreszcie uczniowie klasy specjalnej uczyli się w dawnej klasie VI różnych języków, liczba zaś uczniów jest za mała, by tworzyć np. 3 oddzielne grupy dla nauki poszczególnych języków, można nie organizować nauki języka obcego nowożytnego, lecz polecić uczniom odbywanie jej w domu, co pewien zaś okres czasu sprawdzać postępy i pilność uczniów w nauce tego przedmiotu.

****) 1) Jeżeli klasa specjalna składa się z uczniów, którzy uczęszczali do gimnazjów **humanistycznych i matematyczno - przyrodniczych,** należy uczyć **fizyki i chemii** w 4 godzinach tygodniowo, przy czym kolejność poszczególnych działów nauki winna być następująca: **chemia, drgania i fale, o prądzie elektrycznym, o świetle.** Uczniowie z gimnazjów matematyczno - przyrodniczych mogą być zwolnieni z uczęszczania na naukę chemii.

2) Jeżeli klasa specjalna składa się z uczniów, pochodzących z gimnazjów:

a) **humanistycznych i klasycznych,**

albo

b) **klasycznych i matematyczno - przyrodniczych,**

albo

c) **wszystkich trzech typów,**

należy uczyć **fizyki i chemii** w 6 godzinach tygodniowo, przy czym należy przewidzieć kolejność działów nauki oraz uczęszczania na nią uczniów według tabelek, podanych poniżej.

Przypadek a.

Kolejność działów	Na naukę uczęszczają uczniowie z wydziału:
1. Wstęp 2. O cieple 3. O równowadze cieczy i gazów 4. O siłach, pracy i ruchu (bez drgań i fal)	tylko klas.
5. Chemia 6. Drgania i fale 7. O prądzie elektrycznym 8. O świetle	klas. i hum.

Przypadek b.

Kolejność działów	Na naukę uczęszczają uczniowie z wydziału:
1. Wstęp 2. O cieple 3. O równowadze cieczy i gazów 4. O siłach, pracy i ruchu (bez drgań i fal) 5. Chemia	tylko klas.
6. Drgania i fale 7. O prądzie elektrycznym 8. O świetle	klas. i mat.-przyr.

Przypadek c.

Kolejność działów	Na naukę uczęszczają uczniowie z wydziału:
1. Wstęp 2. O cieple 3. O równowadze cieczy i gazów 4. O siłach, pracy i ruchu (bez drgań i fal)	tylko klas.
5. Chemia	klas. i hum.
6. Drgania i fale 7. O prądzie elektrycznym 8. O świetle	klas., hum. i mat.-przyr.

Uwaga do punktu 3. Każdy z nauczycieli, uczących w klasie specjalnej, winien przed rozpoczęciem kursu zorientować się, którzy z uczniów otrzymali przy klasyfikacji rocznej w dawnej klasie VI ocenę niedostateczną z jego przedmiotu. Uczniów tych winien otoczyć szczególną opieką, zwłaszcza, jeżeli stopień niedostateczny dotyczy języka polskiego, historii, geografii, fizyki i chemii.

UWAGA OGÓLNA DO DZIAŁU IV.

W stosunku do uczniów, którzy uczęszczali do gimnazjów z niepolskim językiem nauczania lub utrakwistycznych, wskazania, zawarte w dziale IV, winny ulec odpowiednim dostosowaniom i uzupełnieniom, które określą właściwe Kuratoria w myśl działów II i III niniejszej instrukcji.

233.

OKÓLNIK Nr. 76

z dnia 7 sierpnia 1936 r. (II. Pr.-5229/36)

w sprawie programu nauki w publicznych szkołach powszechnych.

Zarządzam, aby od dnia 3 września 1936 r. stosować:

1) We wszystkich klasach publicznych szkół powszechnych o 5 i więcej nauczycielach — programy nauki, ustalone rozporządzeniem z dnia 12 lipca 1934 r. Nr. IPr. - 1857/34 (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 6 — 7, poz. 93) i ogłoszone w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania (Tymczasowy)";

2) we wszystkich klasach publicznych szkół powszechnych o 4 i 3 nauczycielach programy nauki ustalone rozporządzeniem z dnia 11 lipca 1936 r. Nr. IIPr.-4468/36 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 114) i ogłoszone w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki w publicznych szkołach powszechnych drugiego stopnia z polskim językiem nauczania";

3) we wszystkich klasach publicznych szkół powszechnych o 2 i o 1 nauczycielu programy nauki, ustalone rozporządzeniem z dnia 11 lipca 1936 r. Nr. IIPr.-4469/36 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 113) i ogłoszone w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki w publicznych szkołach powszechnych pierwszego stopnia z polskim językiem nauczania";

przytem w roku szkolnym 1936/37 należy uwzględnić dostosowania, uzupełnienia i ograniczenia, wskazane w załączonej instrukcji.

W zakresie wszystkich przedmiotów o budowie cyklicznej programu ustala się kolejność następującą:

W dwuletniej klasie VI szkół o 4 i 3 nauczycielach i dwuletniej klasie III szkół o 2 i o 1 nauczycielu (oraz w kompletach dwuletnich przy nauce śpiewu w szkołach o różnej liczbie nauczycieli):

w r. s. 1936/37 przechodzi się kurs A, wzgl. część przemienną A,

w r. s. 1937/38 przechodzi się kurs B, wzgl. część przemienną B,

w r. s. 1938/39 przechodzi się kurs A, wzgl. część przemienną A,
i t. d.

W trzy letniej klasie IV szkół o 2 i o 1 nauczycielu (oraz w komplecie z klas V i VI szkół o 4 i 3 nauczycielach i w komplecie z klas III i IV szkół o 2 i 1 nauczycielu przy nauce śpiewu):

w r. s. 1936/37 przechodzi się kurs A, wzgl. część przemienną A,

w r. s. 1937/38 przechodzi się kurs B, wzgl. część przemienną B,

w r. s. 1938/39 przechodzi się kurs C, wzgl. część przemienną C,

w r. s. 1939/40 przechodzi się kurs A, wzgl. część przemienną A, i t. d.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
w z. (—) **Jerzy Ferek-Błeszyński.**

Załącznik do okólnika Nr. 76 z dnia 7. VIII. 1936 r. (II. Pr.-5229/36).

INSTRUKCJA

dotycząca programów nauki w publicznych szkołach powszechnych w roku szkolnym 1936/37.

(Dostosowania, uzupełnienia i ograniczenia)

I. SZKOŁY POWSZECHNE Z POLSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA.

A. 1. KLASA I SZKÓŁ o 3 i WIĘCEJ NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

Obowiązuje program, ustalony dla klasy I rozporządzeniem z dnia 1 października 1935 r. Nr. II Pr.-5481/35 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z dn. 10 marca 1936 r., poz. 4) i ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki religii rzymsko-katolickiej w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania".

2. KLASA I SZKÓŁ o 2 i o 1 NAUCZYCIELU.

Religia rzymsko-katolicka.

Zarówno w klasie I, uczącej się osobno w szkołach o 2 nauczycielach, jak w komplecie z klas I i II, obowiązuje w roku szk. 1936/37 program nauki w klasie I szkół III stopnia, wskazany powyżej w dziale I. A. 1.

Rysunek

Tam, gdzie na lekcje osobne tego przedmiotu przeznacza się tylko ½ godziny co dwa tygodnie (szkoła o 1 nauczycielu, wariant c), należy wydatniej stosować rysunek, zwłaszcza z wyobraźni, na lekcjach innych przedmiotów.

W tych przypadkach, w których nie ma osobnych lekcyj rysunku (szkoła o 1 nauczycielu, wariant b), należy w miarę potrzeby stosować rysunek z wyobraźni i o ile możności uwzględniać rysunek z pamięci na lekcjach innych przedmiotów — w związku z ich naturalnym tokiem nauczania.

Zajęcia praktyczne.

Tam, gdzie na zajęcia praktyczne przypada ½ godziny co dwa tygodnie (szkoła o 1 nauczycielu, wariant c), należy w miarę możności wydatniej stosować zajęcia rękodzielnicze na lekcjach innych przedmiotów, zwłaszcza języka polskiego i arytmetyki.

W tych przypadkach, w których nie przewiduje się osobnych lekcyj zajęć praktycznych (szkoła o 1 nauczycielu, wariant b), zajęcia z zakresu kultury życia codziennego należy uwzględnić przede wszystkim w obrębie nauki języka polskiego, zajęcia rękodzielnicze w miarę możności w związku z naturalnym tokiem nauki języka polskiego i arytmetyki.

Śpiew.

Tam, gdzie na śpiew przypada ½ godziny, co dwa tygodnie (szkoła o 1 nauczycielu, wariant c), należy przyswoić w ciągu roku co najmniej 5 pieśni (zamiast 8 przewidzianych przy półgodzinie tygodniowo).

W tych przypadkach, w których nie przewiduje się osobnych lekcyj śpiewu (szkoła o 1 nauczycielu, wariant b, należy stosować śpiew przy nauce religii i języka polskiego oraz przy różnych okolicznościach: na wycieczkach, zabawach, podczas pauz i t. p.

Ćwiczenia cielesne.

Tam, gdzie na naukę wspólną klas I i II przeznacza się tylko ½ godziny co dwa tygodnie (szkoła o 1 nauczycielu, wariant c), należy stosować część „A. Zabawy" programu dla klas I i II szkół pierwszego stopnia oraz uwzględniać ćwiczenia porządkowe: ustawianie się i zbiórkę w gromadce, w rzędzie i szeregu, w dwójkach i w kole, chodzenie parami.

W tych przypadkach, w których nie przewiduje się osobnych lekcyj ćwiczeń cielesnych (szkoła o 1 nauczycielu, wariant b), należy stosować zabawy i ćwiczenia porządkowe przy nadarzających się sposobnościach (np. na wycieczkach i t. p.).

Organizacja pracy.

W szkołach o 1 nauczycielu, w których na naukę rysunku, zajęć praktycznych, śpiewu oraz ćwiczeń cielesnych przewiduje się łącznie 1 godzinę tygodniowo (wariant c planu godzin), nauczanie tych przedmiotów należy w zasadzie zorganizować tak, by kolejno w jednym tygodniu odbywała się nauka rysunku i zajęć praktycznych w wymiarze po ½ godziny, w drugim zaś śpiewu i ćwiczeń cielesnych.

W szkole o 1 nauczycielu, stosującej wariant b lub c planu godzin, należy w czasie okresu przygotowawczego stosować również plan odpowiedni (str. 35 i 36 „Instrukcji, dotyczącej planów godzin i programów nauki w publicznych szkołach powszechnych w roku szkoln. 1935/36").

B. 1. KLASA II SZKÓŁ o 3 i WIĘCEJ NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

Obowiązuje program, ustalony dla kasy II rozporządzeniem z dnia 1 października 1935 r. Nr. II Pr.-5481/35 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z dn. 10 marca 1936 r., poz. 4) i ogłoszony w oddzielnym wydawnictwie p. t. „Program nauki religii rzymsko-katolickiej w pulicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania".

B. KLASA II SZKÓŁ o 2 i o 1 NAUCZYCIELU.

Religia rzymsko-katolicka.

Jeżeli klasa II szkoły o 2 nauczycielach uczy się osobno, obowiązuje nowy program, ustalony dla klasy II szkół trzeciego stopnia w wydawnictwie, przytoczonym w dziale I. B. 1. W komplecie z klas I i II obowiązuje w roku szkolnym 1936/37 program nauki w klasie I szkół trzeciego stopnia, wskazany powyżej w dziale I. A. 1. Nauczyciel religii poświęci jednak w drugim półroczu pewną ilość czasu na przygotowanie dostatecznie rozwiniętych dzieci do Sakramentów św. Pokuty i Ołtarza.

Rysunek.

J. w. w dziale I. A. 2.

Zajęcia praktyczne.

J. w. w dziale I. A. 2.

Śpiew.

J. w. w dziale I. A. 2.

Ćwiczenia cielesne.

J. w. w dziale I. A. 2.

C. 1. KLASA III SZKÓŁ o 5 i WIĘCEJ NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

Obowiązuje nowy program, ustalony w wyżej przytoczonym wydawnictwie dla klasy III szkół trzeciego stopnia.

Zajęcia praktyczne.

Wszędzie tam, gdzie wymiar czasu, przeznaczonego na osobne lekcje zajęć praktycznych, spada do 2 godzin tygodniowo, należy w miarę potrzeby wydatniej uwzględniać na lekcjach języka polskiego i arytmetyki ćwiczenia i czynności pomocnicze z tego zakresu.

2. KLASA III SZKÓŁ o 4 i 3 NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

Jeżeli klasa III pobiera naukę religii osobno, obowiązuje nowy program, ustalony w wyżej przytoczonym wydawnictwie dla klasy III szkół trzeciego stopnia.

Przy nauce kompletu z klas III i IV obowiązuje w roku szkolnym 1936/37 również program, przewidziany w wyżej przytoczonym wydawnictwie dla klasy III.

3. KLASA III SZKÓŁ o 2 i o 1 NAUCZYCIELU.

Religia rzymsko-katolicka.

Przy nauce klas III i IV bądź w komplecie, bądź osobno, każda z tych klas wykonywa wła-

sny program. W klasie III obowiązuje w roku 1936/37 nowy program, przewidziany w wyżej przytoczonym wydawnictwie dla klasy III.

D. 1. KLASA IV SZKÓŁ o 5 i WIĘCEJ NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

Obowiązuje w r. s. 1936/37 dotychczasowy program nauki religii rzymsko - katolickiej dla oddziału IV szkoły powszechnej siedmioklasowej (Program nauki w publicznych szkołach powszechnych, wyd. z roku 1931, str. 9 — 11).

Zajęcia praktyczne.

Wszędzie tam, gdzie wymiar czasu, przeznaczonego na osobne lekcje zajęć praktycznych, spada do 2 godzin tygodniowo, należy w miarę potrzeby wydatniej uwzględniać na lekcjach języka polskiego i arytmetyki z geometrią ćwiczenia i czynności pomocnicze z tego zakresu.

2. KLASA IV SZKÓŁ o 4 i o 3 NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

Jeżeli klasa IV pobiera naukę religii osobno, obowiązuje w r. s. 1936/37 dotychczasowy program nauki religii rzymsko - katolickiej dla oddziału IV szkoły powszechnej siedmioklasowej (Program nauki w publicznych szkołach powszechnych, wyd. z roku 1931, str. 9— 11).

Przy nauce kompletu z klas III i IV obowiązuje w r. s. 1936/37 nowy program, przewidziany w wyżej przytoczonym wydawnictwie dla klasy III.

3. KLASA IV SZKÓŁ o 2 i o 1 NAUCZYCIELU.

Religia rzymsko-katolicka.

W klasie IV, pobierającej naukę bądź osobno, bądź w komplecie z klasą III, obowiązuje w r. s. 1936/37 dotychczasowy program religii rzymsko-katolickiej dla oddziału IV szkoły powszechnej siedmioklasowej (Program nauki w publicznych szkołach powszechnych, wyd. z roku 1931, str. 9 — 11).

E. 1. KLASY V, VI i VII SZKÓŁ o 5 i WIĘCEJ NAUCZYCIELACH.

Religia rzymsko-katolicka.

W klasach V, VI i VII, zarówno pobierających naukę religii osobno jak i w komplecie, obowiązują w r. s. 1936/37 dotychczasowe programy nauki religii rzymsko - katolickiej dla oddziałów V, VI i VII szkoły powszechnej siedmioklasowej (Program nauki w publicznych szkołach powszechnych, wyd. z r. 1931, str. 11 — 14).

2. KLASY V i VI SZKÓŁ o 4 i 3 NAUCZYCIELACH.

W klasie V obowiązuje tak samo, jak w szkołach o 5 i więcej nauczycielach, dotychczasowy program nauki religii dla oddziału V szkoły powszechnej siedmioklasowej; w klasie VI w dalszym ciągu przemienność programów dla oddziałów VI i VII, jak dotychczas w grupie, złożonej z oddziałów VI i VII w szkołach pięcio, cztero i trzyklasowych (Program nauki w publicznych szkołach powszechnych, wyd. z r. 1931, str. 12 — 14, 105, 106).

II. SZKOŁY Z NIEPOLSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA I DWUJĘZYCZNE.

Programy nowe wchodzą do tych samych klas, co w szkołach z polskim językiem nauczania — po odpowiednim przystosowaniu.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.

Nr. OP. I-41/32. Katowice, dnia 24 września 1936 r.

Inspektoratom Szkolnym
w Województwie Śląskim

do wiadomości i stosowania, z tym, że dotychczasowy wymiar godzin nauki religii, obowiązujący w Województwie Śląskim, pozostaje bez zmian.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Miecz. Gajer,**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

234.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

Okólnik Nr. 94

z dnia 22 września 1936 r. (nr. II. P-6656/36).

W sprawie nadawania szkołom nazw im. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Ponieważ zdarzają się przypadki nadawania publicznym szkołom powszechnym nazw: „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“, jakkolwiek niekiedy szkoły te nie posiadają odpowiednich warunków dla tak zaszczytnego wyróżnienia, a sprawę tę między innymi zastrzegł sobie Naczelny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego, zarządzam:

1. Wszystkie wnioski o nadanie szkołom nazwy: „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“ należy przesyłać do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, które we własnym zakresie porozumiewać się będzie z Naczelnym Komitetem Uczczenia Pamięci Marszałka.

2. Kuratoria obowiązane są starannie rozważyć wszelkie okoliczności, usprawiedliwiające nadanie nazwy (trwałość organizacji szkoły, budynek własny czy wynajęty, punkt szkolny, stan szkoły pod względem wychowawczym, naukowym, rola szkoły w środowisku itp.) i tylko w

przypadkach należycie uzasadnionych przesłać Ministerstwu odpowiedni wniosek.

Ze względu na kult dla Osoby Wielkiego Zmarłego — szkoły noszące miano „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego" powinny być otoczone specjalną opieką władz szkolnych.

Minister:
(—) **W. Świętosławski.**

235.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 95
z dnia 24 września 1936 r. (II-P. 4737/36)
w sprawie opłat stemplowych od wyciągów z akt stanu cywilnego.

Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 16 lipca 1936 r. Nr. D. V. 48819/5/36 powiadomiło, że wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cywilnego, wydane osobom, wymienionym w art. 144 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64 z 1935 roku, poz. 404), a w szczególności kierownictwom publicznych szkół powszechnych (państwowych względnie samorządowych) na skutek urzędowego zapotrzebowania przez te kierownictwa, są wolne od opłaty stemplowej w myśl art. 160 (pkt. 3) powołanej ustawy.

Ponieważ jednak rodzice dzieci szkolnych nie należą do osób wymienionych w art. 144 (punkty 1—5), wyciągi i inne świadectwa, wydane rodzicom nawet w celu przedłożenia tych wyciągów władzom szkolnym, podlegają normalnej opłacie stemplowej, przewidzianej w art. 155 powołanej ustawy.

Powyższe wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu należy podać do wiadomości kierownictw publicznych szkół powszechnych dla celów związanych z wykonaniem i kontrolą obowiązku szkolnego z zaznaczeniem, że kierownictwa publicznych szkół powszechnych mogą stosować procedurę, o której mowa w ustępie pierwszym, tylko wyjątkowo w przypadkach istotnej potrzeby, a w szczególności także w razie notorycznego ubóstwa rodziców.

Dyrektor Departamentu:
(—) Dr. M. Polak.

236.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa

Okólnik Nr. 99
z dnia 6 października 1936 r. (I. Bud.-2537/36).
Powierzanie robót rzemieślnikom.

Przepisy prawa przemysłowego (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7-go czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr 53, poz. 468) w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 40, poz. 350) postanawiają, że trudnić się rzemiosłem można dopiero po uzyskaniu karty rzemieślniczej, którą wydają władze przemysłowe I instancji po wykazaniu się przez petenta posiadaniem odpowiedniego uzdolnienia zawodowego.

Przepis powyższy nie jest ściśle przestrzegany przez znaczną ilość osób, prowadzących samoistne rzemiosło. Przyczyną tego jest w przeważnej ilości wypadków brak odpowiednich kwalifikacyj zawodowych, wymaganych do uzyskania karty rzemieślniczej. Mimo to osoby, prowadzące nielegalne rzemiosło, podejmują się wszelkich prac, częstokroć nawet bardzo poważnych, którym w wielu wypadkach sprostać nie mogą, wywołując swoją działalnością rozgoryczenie rzemiosła legalnego, widzącego w rzemiośle nielegalnym niebezpiecznego konkurenta, który nie ponosząc ciężarów publicznych, zwycięża rzemiosło legalne swą ceną, podważając równocześnie jakością wykonanej roboty zaufanie społeczeństwa do całego rzemiosła.

Zaznaczyć przy tym należy, że ten stan rzeczy, będący jawnym łamaniem przepisów, zawiera w sobie niebezpieczeństwo obniżenia poziomu rzemiosła, pociągając za sobą równocześnie poważne straty w gospodarstwie społecznym, wywołane niefachowością osób trudniących się rzemiosłem. Pozornie niska bowiem cena, wskutek nieumiejętnego wykonywania prac łączy się zwykle z poważnymi stratami materialnymi, a często nawet z niebezpieczeństwem zdrowia i życia ludzkiego.

Z memoriałów i skarg, napływających do Ministerstwa Przemysłu i Handlu od związków i stowarzyszeń rzemieślniczych wynika, że brak należytego zrozumienia powyższych zagadnień daje się zauważyć nie tylko w szerokich rzeszach społeczeństwa, lecz także w instytucjach publicznych, które ulegają sugestii pozornie niskich cen, powierzają wykonywanie robót rzemieślniczych osobom niefachowym i nielegalnie trudniącym się rzemiosłem.

Wobec tego Ministerstwo zarządza, aby przy powierzaniu wykonawstwa robót, wchodzących w zakres rzemiosł, wymienionych w art. 142 powołanego wyżej prawa przemysłowego, oferenci wykazywali się posiadaniem odnośnych kart rzemieślniczych.

p. o. Dyrektora Departamentu:
(—) A. Nowak.

237.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Warszawa

OKÓLNIK Nr. 102
z dnia 8 października 1936 r. (II. S-6573/36)
w sprawie uzupełnienia okólnika Nr. 38 z dnia 11 maja 1936 r. (II. S-2090/36).

Okólnikowi Nr. 38 z dnia 11 maja 1936 r. (II. S.-2090/36) w sprawie egzaminów na nauczy-

cieli szkół średnich według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68) nadaje Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego następujące brzmienie:

Końcowy termin działania Komisyj Egzaminacyjnych dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, określony w okólniku Nr. 88 z dnia 3 czerwca 1933 r. Nr. II-S-4506/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 130) na dzień 15 czerwca 1934 r., ustala się na koniec czerwca 1940 r. z tym, że egzaminy, przewidziane w rozporządzeniu z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68), mogą być przeprowadzane jedynie w stosunku do kandydatów, którzy, dopuszczeni do egzaminów, nie zdążyli ich złożyć przed dniem 15 czerwca 1934 r., lub którzy pragną zdawać te egzaminy jako uzupełniające lub rozszerzające, posiadając już kwalifikacje do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich — bądź na podstawie egzaminów, ustanowionych w myśl art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich państwowych i prywatnych wraz ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 864), bądź też na podstawie postanowień przejściowych, zawartych w art. 5—13 przytoczonej ustawy.

Minister:
(—) **W. Świętosławski.**

238.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 103
z dnia 9 października 1936 r. (II S-7215/36)
w sprawie organizacji audycji muzycznych w państwowych gimnazjach ogólnokształcących.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości następującą instrukcję organizacyjną, oraz wskazówki programowe, którymi należy się kierować przy realizacji audycji muzycznych, nakazanych przez program nauki śpiewu i muzyki w państwowych gimnazjach ogólnokształcących.

1) Celem audycji muzycznych dla młodzieży gimnazjalnej jest przede wszystkim rozbudzenie estetycznej wrażliwości na przeżycia muzyczne, przyzwyczajenie do obcowania z muzyką i wyrobienie potrzeby jej słuchania.

Przy organizowaniu audycji wskazane jest korzystanie z pomocy jaką w tym względzie mogą okazać miejscowe stowarzyszenia muzyczne, poważniejsze szkoły muzyczne, a także instytucje powołane specjalnie do organizowania koncertów i audycji.

2) Najbardziej celową formą audycji jest ta, w której zachodzi bezpośredni kontakt muzyka — wykonawcy ze słuchaczem. Zatem, o ile tylko warunki na to pozwolą należy organizować przede wszystkim audycje muzyki żywej, przy czym wykonawcami audycji winni być artyści muzycy, bądź też wybitniejsze siły z pośród miłośników muzyki, względnie — dostatecznie przygotowani muzycznie uczniowie i zespoły uczniowskie.

3) W razie gdyby wykonawcami byli nauczyciele — instrumentaliści, a także uczniowie, oraz zespoły uczniowskie, albo też muzycy — amatorzy z poza szkoły, należy zwrócić szczególną uwagę na to, by audycje stały na należytym poziomie artystycznym. Stwierdzono bowiem w ubiegłym roku szkolnym, że audycje, urządzane przez gimnazja we własnym zakresie działania, lub też przy pomocy niektórych szkół muzycznych, nie były dostatecznie przygotowane, lub też wykonanie ich przekraczało siły wykonawców, w innych wypadkach pewne szkoły muzyczne traktowały audycje, jako teren dla popisów swych uczniów. Zrozumiałem jest, że w tych warunkach audycje nie mogą spełnić swego zadania i zniechęcają młodzież do słuchania muzyki.

4) W większych miastach poszczególne dyrekcje gimnazjalne mogą organizować audycje indywidualne, lub też zbiorowo. Wspólne korzystanie z audycji zmniejsza ich koszta.

5) W szkołach, nieposiadających warunków dla zorganizowania audycji z bezpośrednim udziałem wykonawców, mogą mieć zastosowanie audycje radiowe. Audycje te odbywać się będą od godz. 11.30 do godz. 12.00 w pierwszy czwartek każdego miesiąca, poczynając od października r. b. Skrócony czas trwania audycji radiowych nie wpływa na czas audycji, realizowanych w inny sposób, które jak w roku ubiegłym winny trwać godzinę lekcyjną i składać się z objaśnień (około 15 min.) i części muzycznej (około 30 min.).

6) Muzyka mechaniczna może mieć zastosowanie w wyjątkowych wypadkach i tylko wtedy, kiedy strona techniczna aparatu zapewnia wykonanie, odpowiadające wymaganiom artystycznej produkcji. Pierwszeństwo przed audycjami z płyt winny mieć audycje radiowe. Muzyka z płyt może znaleźć zastosowanie przy demostrowaniu uczniom utworów, których nie można im przedstawić w innym wykonaniu. Należy mieć na uwadze, że muzyka mechaniczna (z płyt i radiowa) nie sprzyja nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z młodzieżą i nie stwarza atmosfery koncertu, do której uczniów należy przyzwyczajać.

7) Specjalną uwagę należy poświęcić pogadankom, służącym dla objaśnienia programu i utworów. Objaśniający powinien zdać sobie sprawę, że pogadanki te nie mają celów wyłącznie dydaktycznych, lecz mają pobudzić estetyczną wrażliwość ucznia, zbliżyć go do treści wyko-

nywanych utworów i wytworzyć jak najżywsze zainteresowanie muzyka. Wiadomości o kompozytorach, formach muzycznych i t. p. nie powinny być podawane drobiazgowo a całość objaśnień nie powinna mieć charakteru lekcji szkolnej. 15 minut przeznaczonych na pogadankę winny być podzielone pomiędzy krótki wstęp, objaśniający ogólny charakter audycji, oraz zapowiadanie i objaśnienie poszczególnych utworów lub grup utworów.

Tematy audycji muzycznych.

I. Rozwój sztuki muzycznej w okresie 1650—1750 (Dawni klasycy).

II. Druga połowa XVIII i początek XIX w. — klasycy wiedeńscy: Haydn, Mozart, Beethoven.

III. Romantycy: Schubert, Weber, Schumann, Mendelssohn, Chopin.

IV. Klasycy i romantycy — zestawienie najbardziej charakterystycznych utworów dla dwóch tych stylów.

V. Moniuszko:

VI. Chopin.

VII. Muzyka narodowa polska i obca.

VIII. Muzyka polska po Chopinie.

IX. Muzyka współczesna.

Przy układaniu programów szczegółowych według powyższego planu ogólnego należy wziąć pod uwagę przystępność utworów muzycznych, oraz stopniowanie ich trudności. Nie należy zatem z pośród utworów J. S. Bacha wybierać jego dzieł dłuższych, lecz np. „Arię“, która dostatecznie scharakteryzuje styl kompozytora. Jakkolwiek w cyklu tematów audycji uwzględniono po części historyczny rozwój sztuki muzycznej, to jednak w objaśnieniach należy unikać szczegółowych pogadanek historycznych i zastosować się do wskazówek zawartych w p. 7-ym.

Jako przykład orientacyjny, nie obowiązujący w szczegółach, podaje się następujący fragment programu audycji I-ej bez udziału orkiestry:

1) Corelli—Tartini—Wariacje na skrzypce.
2) J. S. Bach—Aria (skrzypce).
3) N. Jomelli—Ptaszniczka (sopran).
4) G. Pergolese—„Tre giorni“ (sopran).
5) W. Gluck—Melodia (skrzypce).

W objaśnieniach należałoby uwydatnić indywidualne cechy charakterystyczne utworów zwłaszcza zbliżonych pod względem tempa (2, 4, 5), a przez to pozornie podobnych.

Zaznacza się, że audycje muzyczne, objęte są **obowiązkowym** programem nauczania w gimnazjach i że wobec tego należy je przeprowadzić w planie pracy szkolnej.

Wymienione wyżej wskazania winny być dostosowane do warunków miejscowych, w jakich znajdują się poszczególne szkoły. Dyrekcje szkół zatem powinny przed zorganizowaniem audycji przeprowadzić odpowiednie przystosowania, w porozumieniu z kuratoryjnymi instruktorami śpiewu i muzyki, w tych zaś Okręgach szkolnych, które nie posiadają instruktorów — z instruktorem ministerialnym.

Instrukcja niniejsza obowiązuje aż do odwołania.

Minister:
(—) **W. Świętosławski.**

239.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Ośw. Publ.
Warszawa

Okólnik Nr. 107

z dnia 24 października 1936 r. (I. Praw-1481/10/36)

o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej do szkół za granicę.

Nawiązując do okólnika Nr. 182 z dnia 17 grudnia 1934 r. (I. Praw-1481/137/34) o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 160) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że wobec zgody Ministerstwa Poczt i Telegrafów, wyrażonej w piśmie z dnia 19 września 1936 r. Nr. PZ. 201, dozwolone jest wysyłanie w formie przesyłek zbiorowych korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej za opłatą przewidzianą dla papierów handlowych również do szkół za granicą, pod warunkiem, że zawartość przesyłki odpowiada pojęciu papierów handlowych, że nadawcą będzie dana szkoła, do której uczęszczają autorzy wypracowań, adresatem zaś — jedna ze szkół za granicą.

Warunkiem jednak zasadniczym papieru handlowego (i „wypracowania uczniowskiego“) jest, iż nie może zawierać korespondencji bieżącej lub osobistej, w przeciwnym bowiem razie nabiera cech listu i podlega wyższej opłacie taryfowej.

Pod pojęciem więc „wypracowań uczniowskich“ należy rozumieć wypracowania (zadania), napisane przez uczniów na pewien określony przez szkołę (profesora) temat, nawet w formie zewnętrznej listu, — z wykluczeniem jednak charakteru korespondencji osobistej i bieżącej; w związku z tym wypracowania omawiane nie mogą zawierać imion i nazwisk adresatów — uczniów szkoły zagranicznej.

Dozwolone natomiast jest umieszczanie na wypracowaniach nazwisk i imion ich autorów, oraz dołączanie do przesyłki kartki lub wykazu z wyliczeniem załączników lub powoływaniem się na poprzednie pisma nadawcy lub adresata.

Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo W. R. i O. P. dodaje i przypomina, że:

1) przesyłka, zawierająca wypracowanie uczniowskie, powinna być nadawana w stanie otwartym i zaopatrzona w napis „Papiers d'affaires - devoirs d'éleves“;
2) przesyłka taka może zawierać wypracowania kilku uczniów danej szkoły;
3) jako nadawca przesyłki figurować powinna dana szkoła (z ewent. oznaczeniem numeru klasy), jako adresat zaś: szkoła zagraniczna;

4) wypracowania uczniowskie mają odpowiadać warunkom przytoczonym wyżej;
5) przesyłka nie może zawierać innej korespondencji prócz wypracowań;
6) poszczególne wypracowania nie mogą być wkładane do oddzielnych kopert, lecz powinny być przesyłane w jednej wspólnej, otwartej kopercie lub opakowaniu;
7) przesyłka powinna być należycie opłacona znaczkami według taryfy dla papierów handlowych, której opłaty w obrocie zagranicznym wynoszą obecnie:
„do 250 g — 50 groszy; za każde dalsze 50 g — 10 groszy".

Unormowanie w sposób powyższy zagranicznej korespondencji międzyszkolnej winno być wykorzystane jako środek do zacieśnienia kontaktu ze szkolnictwem zagranicą.

p. o. Dyrektora Departamentu:
(—) A. Nowak.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. O. P. I-1/50/10. Katowice, dnia 4. XI. 1936 r.

Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, seminariów nauczycielskich, oraz Inspektoratom Szkolnym
w Województwie Śląskim

do wiadomości i ścisłego przestrzegania. Okólnik Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 182 z dnia 17. XII. 1934 r., o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej, ogłoszony został w Gazecie Urzędowej Wojew. Śląskiego — Dział Administracji Szkolnej Nr. 1/35 z dnia 30 stycznia 1935 r. Nr. 1, poz. 5.

Za Wojewodę:
(—) Mgr. M. Gajer,
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

240.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

Okólnik Nr. 108

z dnia 24 października 1936 r. (BP-20525/36)

w sprawie ubezpieczenia duchownych, nauczających religii w szkołach powszechnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przesyła do wiadomości i stosowania pismo Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 8 października 1936 r. Nr. Un. 2/1-6) w sprawie ubezpieczenia duchownych, nauczających religii w szkołach powszechnych.

w z. Dyrektora Biura Personalnego:
(—) St. Marszałek,
Kierownik Referatu.

Ministerstwo Opieki Społecznej.
Nr. Un. 2/1-6.
Warszawa, dnia 8 października 1936 r.

Do
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
w miejscu.

Ubezpieczenie duchownych, nauczających religii w szkołach powszechnych.

Wobec tego, że ubezpieczalnie społeczne niejednokrotnie błędnie pociągają do obowiązku ubezpieczenia duchownych. Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o udzielenie ubezpieczalniom do wiadomości poniższego wyjaśnienia, uzgodnionego z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Duchownych, udzielających nauki religii w szkołach), z reguły nie pełniąc równocześnie wławidzenia charakteru prawnego ich stosunku do szkoły, na dwie kategorie.

Do pierwszej kategorii należą ci duchowni, nauczyciele religii, którzy wyłącznie lub przeważnie udzielają nauki religii w szkole (ewent. w szkołach), z reguły nie pełniąc równocześnie właściwych obowiązków duszpasterskich, wynikających bezpośrednio z ich powołania duchownego, przy czym osoby te wykonywują powyższe czynności nauczycielskie, podobnie jak ogół nauczycieli świeckich, bądź na podstawie wyraźnej umowy pracy, bądź na zasadzie nominacji. Ci nauczyciele religii podlegają bezpośredniemu zwierzchnictwu władz szkolnych zarówno osobiście, jak i co do systemu oraz zakresu pracy nauczycielskiej. Ponieważ w przypadku tym mamy do czynienia ze zwykłym stosunkiem pracy (ewent. stosunkiem służbowym), przeto ta kategoria duchownych podlega obowiązkowi ubezpieczenia na równi z innymi pracownikami.

Drugą kategorię stanowią ci nauczyciele religii, zatrudnieni przeważnie w szkołach powszechnych wiejskich, którzy z reguły sa duszpasterzami na pewnym obszarze (np. parafii), zaś nauki religii udzielają w szkole tego obszaru ubocznie, nie na podstawie stosunku pracy zależnej, lecz w wykonaniu ogólnego obowiązku duszpasterskiego, co prawnie znajduje swój wyraz w porozumieniu i upoważnieniu związku religijnego i Państwa, opartych na przepisie art. 120 konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., zachowanego w mocy art. 81 ust. 2 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 23 kwietnia 1935 roku.

W konsekwencji powyższego te osoby, udzielające nauki religii (proboszcz, wikariusz, pastor, rabin), nie są w związku ze swą pracą w szkole traktowane jako pracownicy szkoły, podlegający władzom szkolnym pod względem osobistym i w kwestiach nauczania. Nadzór zaś nad tymi osobami i ich pracą ze strony władz szkolnych wypływa raczej z punktu widzenia całokształtu interesów Państwa, nie jest zaś wynikiem stosunku służbowego (stosunku pracy). To też ta kategoria du-

chownych, nauczających religii w szkołach powszechnych, obowiązkowi ubezpieczeń z tytułu powyższego zatrudnienia, nie podlega.

Dyrektor Departamentu:
(—) **Dr. T. Dybuski.**

241.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.
Warszawa.

Okólnik Nr 116

z dnia 4 listopada 1936 r. (I. Praw-2540/187/36)
o legitymacjach szkolnych i ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej.

W legitymacjach szkolnych dla młodzieży szkolnej ustalonych okólnikiem Nr. 77 z dnia 6. IX. 1935 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 158), wprowadza się z ważnością od początku roku szkolnego 1936/37 następujące zmiany:

1) Blankiety legitymacyj szkolnych wszystkich trzech typów (wzorów) zostały na żądanie Ministerstwa Komunikacji uzupełnione na stronie pierwszej, bezpośrednio po nazwisku ucznia (słuchacza), nową rubryką: „urodz. w roku 19.........“, na wpisanie roku urodzenia ucznia (słuchacza). Rubryka ta winna być zawsze wypełniona bardzo dokładnie i czytelnie.
2) Na legitymacjach szkolnych wzoru Nr. 1-b) i Nr 1-c), mających oddzielne blankiety, przeznaczone na półrocza szkolne, wprowadzono nieco inny podział na półrocza, umieszczając na jednym blankiecie miesiące: wrzesień—luty (zamiast lipiec—grudzień), na drugim miesiące: marzec—sierpień (zamiast styczeń—czerwiec).

Szkoły, które posiadają zapas blankietów legitymacyj z ubiegłego roku szkolnego bez powyższych uzupełnień i zmian, mogą użytkować je najdalej do końca stycznia 1937 r., dopisując jednak po nazwisku ucznia rok jego urodzenia.

Wprowadzanie jakichkolwiek zmian i poprawek w tekście legitymacyj jest niedozwolone.

Do wspomnianego na wstępie okólnika Nr. 77 z 6. IX. 1935 r., który ważny jest nadal na rok szk. 1936/37, dodaje się następujące wyjaśnienia:

Do ustępu III. 1) Zrównane w zakresie ulg kolejowych ze szkołami publicznymi są prywatne szkoły powszechne, zaliczone przez Inspektora Szkolnego do kategorii szkół, przez uczęszczanie do których dziecko spełnia obowiązek szkolny.

W wypadkach wątpliwych decyduje właściwy Kurator Okręgu Szkolnego.

2) Uczniowie prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli mogą korzystać z ulg taryfowych na kolejach jedynie w wypadku, jeżeli szkoły te posiadają prawa szkół państwowych.

Do ustępu IV. Wzory legitymacyj szkolnych z wprowadzonymi od r. szk. 1936/37 uzupełnieniami i zmianami podaje się w załączeniu.

Do ustępu V pkt. 1). Wystawiając legitymację należy po nazwisku ucznia, w rubryce na to przeznaczonej, wpisać rok jego urodzenia, a w rubryce następnej, przeznaczonej na określenie miejsca zamieszkania, należy podać w miastach dokładny adres ucznia.

W razie zmiany miejsca zamieszkania, należy uczniowi wydać nową legitymację.

Tekst podłużnej pieczątki z nazwą szkoły (zakładu, kursu), winien być tak ułożony, aby się mieścił w prostokącie 60×20 mm, odpowiadającemu miejscu pozostawionemu na blankiecie legitymacji na odciśnięcie podłużnej pieczątki.

Własnoręczny „podpis władzy szkolnej“ winien być kładziony na linii, a nie **pod** lub **nad** linią.

Do ustępu V pkt. 2) i do ustępu VI. Potwierdzenie tożsamości osoby (na fotografii) oraz ważności legitymacji należy uskuteczniać za pomocą pieczęci urzędowej szkoły (pieczęci okrągłej, a w szkołach dokształcających zawodowych owalnej), nie zaś podłużnej pieczątki z nazwą szkoły.

Niewłaściwe zastosowanie podłużnej pieczątki, zamiast szkolnej pieczęci urzędowej, powoduje nieważność legitymacji, jako dokumentu urzędowego i pozbawia ucznia możności korzystania z ulg kolejowych.

Do ustępu VII. Legitymacje z klauzulą o uprawnieniu do ulg kolejowych wydawane być mogą wyłącznie uczniom, którzy nie przekroczyli 30 lat. Gdy w terminie wystawiania legitymacji uczeń nie ma jeszcze ukończonych 30 lat, lecz kończy je w ciągu danego roku kalendarzowego, może on korzystać z legitymacji szkolnej uprawniającej do ulg kolejowych dla młodzieży szkolnej jeszcze do końca stycznia następnego roku kalendarzowego, po czym klauzula o uprawnieniu do ulg kolejowych musi być na legitymacji przekreślona.

Wobec powyższego uczniom, którzy ukończyli 30 lat i:

a) posiadają legitymacje wzoru Nr 1a) — klauzulę o uprawnieniu do ulg kolejowych należy skreślić przy zatwierdzaniu ważności legitymacji na drugie półrocze (w końcu stycznia),
b) posiadają legitymacje wzoru Nr 1b) lub 1c) — klauzulę o uprawnieniu do ulg kolejowych należy skreślić również w końcu stycznia, przy potwierdzaniu ważności legitymacji na miesiąc luty.

Do ustępu IX. Legitymacje w szkołach akademickich nie podlegają opłatom zgodnie z wyjaśnieniem Nr IV NS-1844/36 z dnia 2 maja 1936 r.

Do ustępu XI. Legitymacje wydane uczniom wzamian za legitymacje skradzione bądź zgubione, winny być zaopatrywane innymi numerami niż legitymacje pierwotnie wydane.

Do ustępu XII. Szkoły, zakłady i kursy, niewymienione indywidualnie w specjalnym wyka-

zie, ogłaszanym przez Ministerstwo Komunikacji w Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych, nie są uprawnione do wystawiania legitymacyj szkolnych, ustalonych okólnikiem Nr. 77 z 6. IX. 1935 r.

Nie dotyczy to szkół powszechnych. Szkoły te nie są indywidualnie wymieniane w wykazie; wydają one legitymacje w myśl zasad, ustalonych w niniejszym okólniku pod rozdziałem: Do ustępu III pkt. 1.

W wykazie zakładów naukowych ogłaszanym w Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych, nie podaje się również kursów uzupełniających naukowych, organizowanych przez państwowe władze szkolne dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, powszechnych i zawodowych. Wydawanie legitymacyj dla uczestników takich kursów reguluje taryfa osobowa P. K. P. cz. II, § 61 pkt. 4/7, obowiązująca od dnia 1 stycznia 1936 r.

Wykaz powyższy ogłaszany jest raz w roku — na początku roku szkolnego. Uzupełnienie tego wykazu w ciągu roku szkolnego nie jest przewidywane.

Po ukazaniu się nowego wykazu władze szkolne zawiadamiają dyrekcje i kierownictwa podległych im bezpośrednio szkół, o utracie względnie nabyciu uprawnienia do wystawiania legitymacyj szkolnych.

Uwaga:

Stosowanie obowiązujących wzorów legitymacyj szkolnych napotyka na trudności w niższych szkołach rolniczych, w których rok szkolny rozpoczyna się dnia 15 stycznia i kończy się 15-go grudnia, podczas gdy na blankiecie legitymacji szkolnej wzoru Nr. 1-a) uwidocznione są terminy ważności legitymacji:: 1) — do 31 stycznia, 2) — do 30 września.

W tych szkołach należy wydawać uczniom w drugim półroczu szkolnym, na czas od 1 października, nowe legitymacje. Ważność tych legitymacyj wygaśnie po upływie pierwszego okresu, t. j. z dniem 31 stycznia następnego roku kalendarzowego, o ile nie zostanie przedłużona na okres następny.

p. o. Dyrektora Departamentu:
(—) A. Nowak.

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych,
Śląski Urząd Wojew. Wydz. Ośw. Publ.,
Liceum Krzemienieckie,
Szkoły Akademickie i Wyższe
Zakłady naukowe teologiczne,
Szkoły i kursy artystyczne.

Wzory legitymacyj szkolnych.

W z ó r a)

Str. 1

Legitymacja szkolna

na rok 19...../...... Nr. ....

....

urodz. w roku 19....., zamieszkały-a

w ....

st. kol. .... jest słuchaczem-ką / uczniem-enicą

Pieczątka podłużna szkoły

....

Podpis władzy szkolnej

Pieczęć sucha

Str. 2

Fotografia 37 × 52 mm bez nakrycia głowy na jasnym tle

Pieczęć szkoły

Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi według ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej.

....

Podpis właściciela legitymacji.

Ważna do dnia 31 stycznia	Ważna do dnia 30 września
19.......... r.	19.......... r.
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły

W z ó r b)

Str. 1.

Legitymacja szkolna

na rok 19...../..... Nr. ....

....

urodz. w roku 19....., zamieszkały-a

w ....

st. kol..................... jest uczniem-enicą.

Pieczątka podłużna szkoły

Pieczęć sucha

....

Podpis władzy szkolnej.

Ważna na miesiąc

Wrzesień	Październik	Listopad
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły

Str. 2.

Fotografja 37 × 52 mm bez nakrycia głowy na jasnym tle.

Pieczęć szkoły

Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi według ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej.

....

Podpis właściciela legitymacji.

Ważna na miesiąc

Grudzień	Styczeń	Luty
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły

W z ó r c)

Str. 1

Legitymacja szkolna

na rok 19...../...... Nr. ....

....

urodz. w roku 19......, zamieszkały-a

w ....

st. kol.. jest $\frac{\text{słuchaczem-ką}}{\text{uczniem-enicą}}$

Pieczątka podłużna szkoły

Pieczęć sucha

....

Podpis władzy szkolnej

Ważna na miesiąc

Wrzesień	Październik	Listopad
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły

Str. 2

Fotografia 37 x 52 mm bez nakrycia głowy na jasnym tle.

Pieczęć szkoły

Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi według ulg taryfowych czasokresowych dla młodzieży szkolnej.

....

Podpis właściciela legitymacji

Ważna na miesiąc

Grudzień	Styczeń	Luty
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. OP. I-1/37/3.

Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, seminariów nauczycielskich, kierownictwom szkół dokształcających zawodowych oraz Inspektoratom Szkolnym

w Województwie Śląskim

w sprawie legitymacyj szkolnych

do wiadomości i ścisłego stosowania z tym, że okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr 77 z dnia 6 września 1935 roku o legitymacjach szkolnych i ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej ogłoszony został w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego — Dział Administracji Szkolnej z dnia 21 września 1935 r. Nr. 9 (33), poz. 121.

Katowice, 12 listopada 1936 r.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogóln.
Referendarz.

242.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. O. P. III-141/253.

Katowice, dnia 29 października 1936 r.

Do
Inspektoratu Szkolnego
w Katowicach

W sprawie ustalenia stopnia organizacyjnego publicznej szkoły powszechnej Nr. 29 w Katowicach.

Na zasadzie postanowień Statutu publicznych szkół powszechnych siedmio-letnich zawartych w § 10 (Gazeta Urz. Woj. Śl. Dz. Admin. Szk. Nr. 18(6) z dnia 1. VI. 1934 r. poz. 68 str. 102) należy z dniem 1. IX. 1936 r. Publiczną Szkołę Powszechną Nr. 29 w Katowicach uważać za szkołę III stopnia.

Powyższe należy zaznaczyć w spisie szkół, zawartych w Gazecie Urz. Województwa Śląskiego, Dział Administracji Szkolnej Nr. 1 z 24. I. 1936 roku, poz. 6, wykreślając Publiczną Szkołę Powszechną Nr. 29 w Katowicach z działu B. przy równoczesnym zapisaniu jej w dziale A.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

243.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. III-141/539.

Katowice, dnia 29 października 1936 r.

Do
Inspektoratu Szkolnego
w Tarnowskich Górach.

W sprawie ustalenia stopnia organizacyjnego publicznej szkoły powszechnej w Chechle Nowym.

Na zasadzie postanowień Statutu publicznych szkół powszechnych 7-letnich, zawartych w § 8 (Gaz. Urz. Woj. Śl. Dział Admin. Szk. Nr. 18(6) z dnia 1. VI. 1934 r. poz. 68, str. 102) należy uważać Publ. Szkołę Powszechną w Chechle Nowym (Świerklaniec II) przy wymiarze dodatku służbowego z dniem 1. IX. 1936 r. za szkołę I-go stopnia.

Powyższe należy zaznaczyć w spisie szkół, zawartym w Gazecie Urzędowej Wojew. Śląskiego Dział Admin. Szk. Nr. 1 z 24. I. 1936 r. poz. 6, wykreślając Publiczną Szkołę Powszechną w Chechle Nowym (Świerklaniec II) z działu B. przy równoczesnym zapisaniu jej w dziale C.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

244.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I-1/190/7.

W sprawie taksy administracyjnej w szkołach ćwiczeń.

Nawiązując do pisma okólnego z dnia 1 czerwca 1935 r. Nr. O. P. I. 1/191/3, w sprawie opłat szkolnych w szkołach ćwiczeń (Gaz. Urz. Woj. Śl. Dział Admin. Szkolnej Nr. 6, poz. 88), Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego w przedmiocie powyższym podaje następujące dodatkowe instrukcje:

a) Zgodnie z odnośnymi postanowieniami o taksach i opłatach szkolnych w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli utrzymywanych przez Skarb Śląski, — dzieci, **zapisane** do szkół ćwiczeń, których rodzice w terminie przepisanym nie uiścili taksy administracyjnej, należy wykluczyć od dalszego uczęszczania do szkół ćwiczeń, przekazując je równocześnie, w porozumieniu z Inspektoratem Szkolnym, do właściwej publicznej szkoły powszechnej.

b) Na opróżnione w ten sposób miejsca w szkole ćwiczeń przydziela Inspektorat Szkolny dzieci z pobliskich publicznych szkół powszechnych z tym zastrzeżeniem, że przydzielonymi do szkoły ćwiczeń nie mogą być w żadnym wypadku dzieci, wykluczone ze szkoły ćwiczeń wskutek nieuiszczenia taksy administracyjnej.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

245.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. O. P. I-57/23.

Katowice, dnia 28 października 1936 r.

O przesunięciu terminu wcielenia do szeregów uczniów ostatniej klasy szkół średnich.

Ministerstwo Spraw Wojskowych wydało zarządzenie podległym wojskowym władzom poborowym, aby poborowym urodzonym w r. 1914, uczniom ostatniej klasy (kursu) średnich szkół

ogólnokształcących, uprawniających do skróconej służby wojskowej na zasadzie art. 51. ustawy o powsz. obowiązku wojskowym przesuwać termin wcielenia do szeregów do dnia 1 lipca 1937 r.

Wobec powyższego, podania tej kategorii poborowych składane czy to o odroczenie służby wojskowej, czy też o przesunięcie terminu wcielenia do szeregów, powiatowe władze administracji ogólnej będą niezwłocznie przekazywać właściwej P. K. U.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. M. Gajer,**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

246.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydz. Ośw. Publ.
Nr. O. P. I. 23/43.

W sprawie przesyłania czasopism szkolnych Instytutowi Pedagogicznemu w Katowicach.

Instytut Pedagogiczny zamierza uruchomić przy swej bibliotece dział czasopism dla dzieci i młodzieży, redagowanych przez nauczycieli lub przez młodzież szkolną pod kierunkiem wychowawców.

Celem umożliwienia Instytutowi Pedagogicznemu pełnego skompletowania tych wydawnictw Urząd Wojewódzki prosi Dyrekcje i Kierownictwa szkół o spowodowanie, aby redakcje czasopism szkolnych nadsyłały Instytutowi Pedagogicznemu po 1 egz. każdego numeru czasopisma jak również po 1 roczniku z lat ubiegłych zarówno tych pism, które wychodzą jak i tych, które już przestały wychodzić.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

247.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Ośw. Publ.
Nr. O. P. I-41/39.

Katowice, dnia 27 października 1936 r.

KOMUNIKAT
o Bibliotece i Czytelni Instytutu Pedagogicznego w Katowicach.

Urząd Wojewódzki komunikuje, że w dniu 5 października 1936 r. została otwarta przy Instytucie Pedagogicznym w Katowicach czytelnia pedagogiczna, wyposażona w bibliotekę podręczną i zbiór czasopism.

Czytelnia jest otwarta codziennie, z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 16 — 19, a wypożyczalnia od godz. 16 — 18.

Korzystanie z czytelni i wypożyczalni jest bezpłatne. Osoby nie pracujące w szkolnictwie mogą korzystać z czytelni i wypożyczalni za specjalnym zezwoleniem Dyrekcji Instytutu Pedagogicznego.

Biblioteka Instytutu Pedagogicznego jest stale zaopatrywana we wszystkie nowości z działu pedagogiki, psychologii, i dziedzin pokrewnych oraz prowadzi stałą służbę informacyjną, udzielając porad bibliograficznych ustnie i pisemnie.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogóln.
Referendarz.

248.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. III. 147/c/2.

KOMUNIKAT
o przekazaniu do Archiwum akt zlikwidowanego Wyższego Kursu Naucz. i Kom. Egzamin. dla eksternów tego kursu w Mysłowicach.

Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego zawiadamia, że akta zlikwidowanego Wyższego Kursu Nauczycielskiego i Komisji Egzaminacyjnej dla eksternów Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Mysłowicach przekazano Archiwum Akt Województwa Śląskiego.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

249.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I-50/178.

Katowice, dnia 31 października 1936 r.

KOMUNIKAT
o konkursie Fidac'u żeńskiego.

W związku z pismem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7. X. 1936 r. Nr. II-S-6790/36 Urząd Wojewódzki zawiadamia, że Prezydium Unii Polskich Związków Obrończyń Ojczyzny wyraża podziękowanie młodzieży, która brała udział w tegorocznym konkursie Żeńskiego Fidac'u.

Zarazem zawiadamia się, że nagrody uzyskali:

I. nagroda — Medal złoty — Wiesław Choiński, uczeń kl. VII. Państwowego Gimnazjum im. Staszica w Lublinie.

I. nagroda — medal srebrny — Maria Kubranowicz, uczenica kl. VII. Gimnazjum Sióstr Urszulanek w Kołomyi.

III. nagroda — medal bronzowy — Jadwiga Baniówna, uczenica kl. VII. Gimnazjum Sióstr Urszulanek w Stanisławowie.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

250.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I-42/41.

KOMUNIKAT

o wydawnictwie „Pamiątka po Marszałku Józefie Piłsudskim".

Nakładem Głównej Księgarni Wojskowej Ministerstwa Spraw Wojskowych, w opracowaniu historycznym prof. Henryka Mościckiego, ukazało się wydawnictwo p. t. „Pamiątka po Marszałku Józefie Piłsudskim", dochód z którego przeznaczony jest na Sierociniec im. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Wydawnictwo to, mające na celu spopularyzowanie najbardziej charakterystycznych fragmentów życia Wielkiego Wodza i zapoznanie czytelnika z ogromem pracy Marszałka, z Jego ideałami i światopoglądem, składa się z kilkuset zdjęć oraz powiedzeń Marszałka.

Główna Księgarnia Wojskowa rozpowszechnia wydawnictwo wyłącznie przez specjalnych delegatów.

Cena wydawnictwa 15 zł. ewentualnie w ratach.

Podając powyższe do wiadomości Urząd Wojewódzki Śląski zaleca wydawnictwo dla świetlic szkolnych.

Za Wojewodę:
( ) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

251.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I-42/45.

Katowice, dnia 31 października 1936 r.

KOMUNIKAT

o wydawnictwie „Polska i Węgry"

W maju 1936 ukazało się pod redakcją b. prezesa Rady Ministrów Królestwa Węgier, p. Karola Huszara, dzieło bogato ilustrowane i artystycznie wykonane, p. t. „Polska i Węgry", w postaci księgi o 600 stronicach, oddzielnie w języku polskim i węgierskim.

Cena za wydawnictwo to w języku polskim wynosi dla szkół 80 zł za wydanie ozdobne, zaś 50 zł za wydanie zwyczajne.

Dzieło to napisane przez kilkudziesięciu wybitnych pisarzy polskich i węgierskich, obejmuje zagadnienia, dotyczące stosunków historycznych, kulturalnych i gospodarczych obu państw.

Jako takie, powinno ono przyczynić się do poznania przeszłości i utrwalenia podstaw dalszej współpracy obu narodów. Z uwagi na to, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uważa za wskazane popieranie i rozpowszechnianie tego wydawnictwa w jak najszerszych kołach społeczeństwa, a w szczególności zachęca do nabywania tego dzieła w miarę możności do bibliotek okręgowych, obwodowych oraz do bibliotek szkolnych, przeznaczonych dla starszej młodzieży.

Dzieło to zamawiać można u p. Arthura Töröka, Warszawa, ul. Nowy Świat 62 m. 6.

Za Wojewodę:
(—) **Mgr. Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

252.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I. 42/31.

KOMUNIKAT

o książce „Śląsk" — G. Morcinka.

Urząd Wojewódzki zwraca uwagę Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz nauczycielstwa na dzieło „Śląsk", z cyklu „Cuda Polski" — Gustawa Morcinka, wydane przez Wydawnictwo Polskie R. Wegnera w Poznaniu, ulica Słowackiego 8, tel 67.64, konto P. K. O. Nr. 206.116.

Książka ta z uwagi na poruszone w niej tematy regionalne śląskie stanowić może pomoc naukową dla szkół, wobec czego nadaje się do bibliotek szkolnych.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

253.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I-42/36.

Katowice, dnia 31 października 1936 r.

KOMUNIKAT

o wydawnictwie p. t „Wzory hafciarstwa ludowego na Górnym Śląsku".

Komitet Okręgowy T-wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w Katowicach rozesłał Dyrekcjom państwowych i komunalnych (żeńskich i koedukacyjnych) szkół średnich ogólnokształcących. Dyrekcjom szkół zawodowych żeńskich, oraz Kierownictwom publicznych szkół powszechnych po 1 egzempl. wydawnictwa p. t. „Wzory hafciarstwa ludowego na Górnym Śląsku" (A. Dobrowolskiej). Urząd Wojewódzki Śląski — Wydział Oświecenia Publicznego zauważa, że wydawnictwo to może okazać się pomocne w pracy szkolnej przy nauczaniu: rysunków i robót ręcznych, jako najpewniejsze źródło autentycznych wzorów zdobnictwa ludowego.

Wymienione powyżej szkoły mogą się poważnie przyczynić do odrodzenia dobrych tradycyj ludowych przez popularyzację najbardziej udanych

i charakterystycznych dla danej okolicy wzorów, eliminując równocześnie wzory pseudo-ludowe, zapożyczone z tanich wydawnictw niemieckich.

Otrzymane przez szkoły egzemplarze wydawnictwa „Wzory hafciarstwa ludowego“ winny być zainwentaryzowane w inwentarzu biblioteki szkolnej.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kupczyński,**
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego.

254.

KOMUNIKAT

o Informatorze Wycieczkowym dla szkół i młodzieży szkolnej.

W wydawnictwie „Informator Wycieczkowy dla szkół i młodzieży szkolnej“ R. 1936 zaszła pomyłka w podaniu Nr. telefonu schroniska wycieczkowego, mieszczącego się w budynku Państwowego gimnazjum im. Batorego w Warszawie.

Str. 255 zamiast 8-59.19
winno być 8-85.19.

255.

Urząd Wojewódzki Śląski
Wydział Oświecenia Publ.
Nr. O. P. I. 40/31.

Katowice, dnia 30 października 1936 r.

KOMUNIKAT

o filmie „Toni z Wiednia“.

Urząd Wojewódzki zawiadamia, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca uwadze film p. t. „Toni z Wiednia“, jako nadający się do wyświetlania przed młodzieżą szkół powszechnych i średnich.

Za Wojewodę:
(—) Mgr. **Mieczysław Gajer**
p. o. Kierownika Oddziału I. Ogólnego.
Referendarz.

256.

KOMUNIKAT

w sprawie poszukiwania subskrybentów akcyj Banku Polskiego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jest w posiadaniu nieodebranych akcyj Banku Polskiego, wystawionych na następujące osoby:

1. Szołkowską Malwinę,
2. Kluge Wiktora, cedowaną na Kurłowiczową Marię.

Ministerstwo wzywa zainteresowanych, by zgłosili miejsce swego pobytu i udowodnili prawa do powyższych akcyj.

257.

O WYDAWNICTWACH.

Wydawnictwa Książnicy - Atlas, Lwów — Warszawa.

Stanisław Jodłowski — Gramatyka polska dla klasy VI szkół powszechnych 2 stopnia. Kurs A. 1936 r. stron 56 cena 0.40 zł.

Tadeusz Sinko — Roma aeterna, podręcznik łaciny dla IV kl. gimn. 1936 r. Cena 1.60 zł.

St. Straszewicz i St. Kulczycki — Geometria dla IV klasy gimn. 1936 r. Cena 1.20 zł.

Ks. Dr. Franciszek Sieczka — Ćwiczenia matematyczne dla IV klasy gimn. Algebra 1936 r. Cena 0.70 zł.

Tadeusz Sinko — Mała gramatyka łacińska, podręcznik dla wszystkich klas gimn. 1936 r.

Stanisław Pawłowski — Geografia, dla klasy IV gimn. 1936 r.

Z. Łempicki i G. Elgert. Deutsch, podręcznik języka niemieckiego dla III kl. gimn. 1936 r.

Antoni Łomnicki — Geometria, dla IV klasy gimn. 1936 r.

Jerzy Mihułowicz — Algebra, dla IV kl. gimn. 1936 r.

St. Malec i W. Werner — Fizyka, dla IV klasy gimn. 1936 r.

Zenon Klemensiewicz — Język polski, ćwiczenia i pogadanki gramatyczne dla VI klasy szkoły powszechnej 2 stopnia. Kurs A. 1936 r. Cena 0.40 zł.

Fr. Bielak i J. St. Bystroń — Życie polskie, wypisy polskie dla IV klasy gimn. 1936 r. Cena 2.80 zł.

St. Tync, J. Gołąbek i J. Duszyńska — Czytanki polskie, dla III klasy szkół powszechnych 1 stopnia. Kurs A. 1936 r. Cena 1.10 zł.

Stanisław Tync i Józef Gołąbek — Czytanki polskie, dla IV klasy szkół powszechnych 1 stopnia. Kurs A. 1936 r. Cena 1.40 zł.

Zenon Klemensiewicz — Język polski, wybór wiadomości o znaczeniu i użyciu form językowych oraz o gwarach ludowych dla IV klasy gimn. 1936 r. Cena 0.80 zł.

W. Nikliborc i W. Stożek — Algebra dla IV klasy gimnazjalnej 1936 r. Cena 1.10 zł.

Stefan Banach — Algebra, dla IV klasy gimn. 1936 r. Cena 1.10 zł.

S. Czerny et F. Jungman — Hier et aujôrd'hui troisième livre de Français pour la troisième classe des écoles secondaires. 1936 r. Cena 1.80 zł.

Eugeniusz Romer — Atlas geograficzny i historyczny dla IV klasy gimnazjalnej. 1936 r. Cena 2.30 zł.

Eugeniusz Romer — Rola mapy w nauce o Polsce współczesnej: — Z powodu wydania atlasu dla IV klasy gimnazjalnej 1936 r.

Adam Dziuszyński — O życiu i budowie zwierząt podręcznik zoologii dla I kl. gimnazjalnej: Wydawnictwo Zakładu Narod. im. Ossolińskich, Lwów, 1936 r.

Świat i życie — Zeszyt 8 zarysu encyklopedycznego „Świat i życie“ (Książnica Atlas, Red. Dr. Z. Łem-

picki) zawiera szereg artykułów niezmiernie interesujących.

W artykule „Tkanki“ Dr. J. Zweibaum porusza ciekawą kwestię hodowli tkanek poza ustrojem. Odpowiednio hodowane tkanki są nieśmiertelne. Nasuwa się w związku z tym pytanie, czy — gdyby się nam udało usuwać regularnie z naszego ciała szkodliwe substancje, które nagromadzają się z wiekiem, tak jak to robimy w hodowli — nie możnaby znacznie przedłużyć naszego życia. Prof. Dr. J. K. Parnas w artykule „Tłuszcze“ nie tylko rozpatruje tłuszcze pod względem chemicznym, ale obszernie wyjaśnia znaczenie tłuszczów w higienie odżywiania. W artykule zaś „Trawienie“ zaznajamia Czytelnika z zawiłą sprawą poszczególnych procesów trawiennych. Prof. Dr. Łempicki w artykule „Tragizm i tragedia“ wnika w istotę tragizmu i na tej podstawie rozpatruje wewnętrzną strukturę tragedii. Z artykułu „Transplantacja“ Prof. Dr. J. Dembowskiego może się czytelnik dowiedzieć o rzeczy tak ciekawej, jak przeszczepianie części organizmu, które dzisiaj już często stosuje się w medycynie. Dokonano już wiele śmiałych prób transplantacji poszczególnych narządów na szczurach i królikach. Przeszczepiono z dobrym wynikiem nawet takie narządy jak oko i serce. Z innych dziedzin zasługują na uwagę artykuł Prof. Dr. T. Kowalskiego o „Turkach“ oraz art. „O turystyce“ alpinisty Dr. K. Jodko - Narkiewicza, artykuł „Ubezpieczenia Z Kmity. Artykuł Prof. Dr. St. Baleya o uchu, pozwala łatwo zorientować się w zawiłej budowie ucha ludzkiego (z piękną kolorową tablicą) oraz zrozumieć działanie aparatu słuchowego i organów zmysłu równowagi. O Ukrainie pisze Dr. J. Wąsowicz. O roślinach uprawnych W. Miśkiewicz. Aktualne zagadnienie racjonalnej zabudowy nowoczesnych miast poruszone jest w artykule „Urbanistyka“ Inż. H. Oderfelda i Inż. H. Rutkowskiego. Bardzo pożyteczny, zwłaszcza dla młodzieży szkolnej jest artykuł Prof. Dr. St. Baleya „Uwaga“ Ponadto Inż. St. Zukowski daje interesujący artykuł o uzbrojeniu. Dr. K. Estreicher daje krótkie ale wyczerpujące studium o Wawelu, który stał się dla każdego Polaka nietylko miejscem świętym, pamiątkowym, artystycznym, ale i miejscem nauki. Starannie dobrane ilustracje podnoszą wartość artykułu.

W końcu Obraz życia artystycznego Francji za Ludwika XIV opisuje Dr. J. Starzyński w artykule „Wersal“. Ilustracje dobrane do tego artykułu harmonizują z tekstem.

W. Hulewicz: Gniazdo Żelaznego Wilka. (Bibl. Dookoła Polski. Tom 2). Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 70. Zł. 1,50.

Książeczka „Gniazdo Żelaznego Wilka“ wprowadza czytelnika w tajemnice Wilna przy pomocy swobodnej gawędy. Autor opowiada o uroczych zaułkach, o starych pałacach i kościołach, o dramatycznych, pełnych chwały dziejach tego miasta. Na tym tle maluje obraz życia dzisiejszego Wilna, miasta nauki i sztuki, miasta turystyki i sportów.

Książeczkę zdobi 15 pięknych zdjęć Jana Bułhaka.

„Przyroda i Technika“, czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych. Rok XV *zeszyt 7 wrzesień 1936* — pod redakcją Dr. Anny d'Abancourt Koczwarowej. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Prenumerata roczna zł 10,—.

W 7 numerze tego pisma znajdujemy ciekawe i aktualne artykuły. Na wstępie artykuł Dra E. Stenza o polskiej wyprawie syberyjskiej na obserwację tegorocznego czerwcowego zaćmienia słońca. Dr. Stenz jeden z członków tej wyprawy w barwny sposób opisuje swe wrażenia i obserwacje, czynione podczas całkowitego zakrycia tarczy słonecznej przez księżyc, oraz informuje czytelników o pomiarach dokonywanych przez polskie wyprawy, które miały na celu m. i. otrzymanie danych astrometrycznych odnośnie do ruchów księżyca i promieni słońca.

W dalszych artykułach inż. L. Kędzierski pisze o fototelegraficznej stacji, zainstalowanej niedawno na głównej poczcie w Warszawie, przy czym załącza do artykułu szereg rysunków schematycznych i fotografij, które dają jasny i zrozumiały obraz tego ciekawego wynalazku umożliwiającego n. p. dziennikarzom natychmiastowe przesyłanie zdjęć fotograficznych równocześnie z wiadomościami telefonicznymi i mającego wiele innych zastosowań do celów wojennych, policyjnych, lotniczych i t. p.

Tenże autor pisze o stanie telewizji w Polsce i donosi o niedalekim już stosunkowo terminie uruchomienia w Warszawie telewizyjnej stacji nadawczej.

Oprócz wspomnianych wyżej artykułów znajdujemy prace: Dra Kaweckiego o biologicznym zwalczaniu szkodników, R. Błachowskiego o górach-głowach cukru i górach-papuzich dziubach, W. Włostowskiego o pektynach, J. Kameckiego o korozji metali.

Poza tym numer ten zawiera 8 notatek mniejszych.

Dr Feliks Burdecki — TELEWIZJA, czyli jak człowiek nauczył się widzieć na odległość. 61 stron, 20 ilustracyj na 12 tablicach. Dwubarwna okładka J. Szancera. M. Arct, Warszawa, 1936. — Cena zł 1,80.

Książka ta podaje w formie bardzo przystępnej jak rozwijała się myśl telewizyjna, jak poprzez setki doświadczeń, prób i usiłowań wynalazców kształtowały się pomysły widzenia na odległość, aż przyjęły w naszych czasach kształt całkiem konkretnych precyzyjnych aparatów, dających się z powodzeniem stosować. W laboratoriach techników zrodziła się nowa sztuka techniczna.

Warto zaznaczyć, że przy omawianiu rozmaitych pomysłów telewizyjnych dr Burdecki uwzględnił również polską twórczość techniczną. Wspomniał o pracach Szczeponika i Wolfkego i omówił doświadczenia, przeprowadzane obecnie w Warszawie w Państwowym Instytucie Telekomunikacyjnym.

M. Arcta Słowniczek Ortograficzny i zasady Pisowni Polskiej według uchwał Komitetu Ortograficznego Polskiej Akademii Umiejętności w r. 1936, str. 224. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1936. Cena zł. 1,—.

M. Saryusz - Stokowska Coraz prędzej, 84 str., 35 ryc. na 16 tablicach. Okładka Jana Marcina. M. Arct, Warszawa, 1936. Cena 2,— zł.

Książka popularno-naukowa dla młodzieży w wieku szkolnym przedstawia stopniowy rozwój środków komunikacyjnych, jakimi posługiwał się człowiek od najdawniejszych czasów po dzień dzisiejszy. Podkreśla pęd ludzkości do osiągnięcia coraz większych szybkości, do ujarzmienia coraz to nowych żywiołów. Forma opowiadania zwięzła, jasna, rzeczowa.

Książka jest bogato ilustrowana, przeszło 30 rycinami na 16 tablicach.

Kozera Eugeniusz — Metodyka gramatyki elementarnej. Wydawnictwo Zakładu Narod. im. Ossolińskich, Lwów 1936 r.., stron 64.

Stanisław Tolpa — *Śladami Łosia* — Opowiadania z wędrówek po Polesiu. Wydawnictwo Zakładu Narod. im. Ossolińskich, Lwów 1936, stron 184 + 3 mapy.

Józef Prażmowski — *Szkolnictwo w Województwie Śląskim.* — Przedszkola — szkoły wszelkiego typu — Nauczycielstwo. Opracowane na podstawie materiałów urzędowych i innych źródeł Nakładem autora. — Katowice 1936 r., ul. Wojewódzka 23. Stron 260+XXIV. Cena 7,50 zł. U autora dla szkół i nauczycielstwa ceny zniżone.

Praca ta jest próbą ujęcia dziedziny szkolnictwa w województwie śląskim według stanu z dnia 1. X., 1. XII. 1935 r. i 1. III. 1936 r. z uwzględnieniem niektórych zmian, jakie zaszły podczas opracowywania książki. Praca obejmuje dziesięć działów i podaje: w dziale I. zestawienie wyników spisu ludności, zestawienia statystyczne szkolnictwa, organizację Min. W. R. i O. P., Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego i Inspektoratów szkolnych; w dziale II. przedszkola; w III. szkoły powszechne w układzie według powiatów z alfabetycznym porządkiem miejscowości. IV. obejmuje szkoły specjalne dla dzieci upośledzonych; V. — zakłady kształcenia nauczycieli i szkoły ćwiczeń; VI. — szkoły średnie ogólnokształcące publiczne, samorządowe, prywatne i t. zw. małe seminaria w klasztorach; VII. — szkolnictwo zawodowe, szkoły i kursy zawodowe, szkoły zawodowe dokształcające oraz ludowe szkoły rolnicze, VIII — szkoły dokształcające wiejskie; IX — szkoły muzyczne; X. — alfabetyczny skorowidz miejscowości szkolnych i nazwisk nauczycieli (lek), umieszczonych w książce.

W każdym dziale podaje autor o poszczególnych miejscowościach i szkołach szereg wiadomości, mogących służyć do charakterystyki kulturalnej danego środowiska; — przy każdej szkole zaś podaje nazwiska wszystkich nauczycieli (lek) z wyszczególnieniem miejscowości i dat urodzenia, złożonych egzaminów i t. p.

Z uwagi na wartościowy materiał wydawnictwo to jest bardzo pożyteczne tak dla nauczycielstwa jak i osób interesujących się szkolnictwem i zasługuje na poparcie.

PRZEWODNIK ŚWIETLICOWY. Praca zbiorowa w 7 częściach pod redakcją Walentego Regulskiego. *Cz. II. Lokal i jego urządzenie.* Str. 147. Warszawa 1936. Wydawnictwo M. Arcta i Domu Książki Polskiej. — Cena zł 2,80.

Z inicjatywy Towarzystwa Krzewienia Zagadnień Opieki Społecznej w Łodzi zapoczątkowane zostało na szeroką skalę zakrojone wydawnictwo zbiorowe p. t. „Przewodnik Świetlicowy".

Wydany t. II p. t. „Lokal i jego urządzenie" składa się z 3 części, poprzedzonych słowem wstępnym prof. Wojc. Jastrzębowskiego. W pierwszej, a zarazem najobszerniejszej części Gota i Adam Jabłońscy zajmują się lokalem świetlicowym i jego urządzeniem, opisując w szczególności elementy dekoracyjne i użytkowe w świetlicy, dekoracje okolicznościowe i materiały do urządzenia wnętrza świetlicowego.

W drugiej części Halina Kenar mówi o dobrym urządzeniu świetlicy, w szczególności zaś o urządzeniu wnętrza świetlicy i wykonaniu mebli. Wreszcie Tadeusz Lipski opisuje projekty dekoracji okolicznościowych. Wywody autorów ilustruje około sto rysunków, ułatwiających zrozumienie intencyj autorów oraz zastosowanie wskazówek.

Cz. V. Teatralne formy pracy — napisali H. i A. Jabłońscy. 231 str. Wydawnictwo M. Arcta i Domu Książki Polskiej, Warszawa, 1936. Cena zł. 5.80.

Tom ten dzieli na dwie części. Pierwsza omawia teatr ochotniczy z punktu widzenia jego celów i zadań, metod pracy i organizacji, druga zajmuje się szczegółami technicznymi pracy, jak scena, dekoracja, kostium, światło, charakteryzacja i t. p.

Specjalny nacisk położyli autorzy na podkreślenie roli teatru ochotniczego i jego różnic z teatrem zawodowym. Rozważania autorów poparte są bogatym materiałem ilustracyjnym (73 rys.).

Praca ujmuje temat bardzo wszechstronnie i przystępnie. Przynosi poza tym wiele ciekawych koncepcji i wskazówek praktycznych, zaczerpniętych z osobistych doświadczeń autorów.

F. Śliwiński i J. Helczyński: Słowniczek ortograficzny dla kl. V—VII szkół powszechnych. Wyd. II, zmienione zgodnie z nową pisownią, zatwierdzoną przez Min. W. R. i O. P. w 1936 r. Str. XII — 148. Cena zł 1,10. Nakład Książnicy-Atlasu.

Zajmujące czytanki. Seria V. 12 tomików w barwnych okładkach, 384 str. *M. Arct.* Warszawa, 1936.
Cena każdego tomiku zł —,40, 12 tomików zł 4,50.

F. F. Oberhauser. NAJWIĘKSZA MOC. Z. Czyt. Nr. 87. Ciekawe opowiadanie o dziejach inżyniera Adamsa, prowadzącego kopalnię rud radowych na dalekiej Północy Ameryki.

J. M. Taylor. Czarny SZYB. Z. Czyt. Nr. 88. Dzieje młodego harcerza wędrującego wraz z kolegą po lasach karpackich.

M. Gerson-Dąbrowska. ROGATA DUSZA. Z. Czyt. Nr. 89. Opowiadanie z młodości znakomitego malarza, Aleksandra Orłowskiego. Uczeń Norblina, protegowany Czartoryskich, wybitnie zdolny chłopiec, przechodzi gnany żądzą przygód, istotnie niezwykłe koleje losu.

L. Hanusz. W POGONI ZA SŁAWĄ. Z Czyt. Nr. 90. Dzieje małej dziewczynki wędrownej tancerki z polskiej kolonii robotniczej we Francji.

Z. Topińska. PIERWSZE SKRZYDŁA. Z. Czyt. Nr. 91. Ciekawa opowieść o polskim wynalazcy z połowy XVII w., Łukaszu Piotrowskim, który całe swe życie pracował nad skonstruowaniem aparatu lotniczego, co mu się nawet częściowo udało. Książeczka w ładnej formie opowiada nam o wysiłkach zapomnianego polskiego uczonego, o jego krótkim triumfie i licznych zawodach.

J. M. Taylor. KAMIENNE RÓŻE. Z. Czyt. Nr. 92. Dwaj chłopcy ze Starego Miasta dostali się przypadkowo w podziemia, ciągnące się pod Starą Warszawą. Jeden z nich, obeznany nieco z historią Warszawy opowiada koledze zajmującą legendę o kamiennych różach. Legenda okazuje się prawdą, chłopcy znajdują owe stare róże i uzyskują nagrodę od Instytutu Archeologicznego, który ich oddawna poszukiwał.

L. Życki-Malachowski. W państwie podziemnym. Z. Czyt. Nr. 93.

Przygody dwojga dzieci, które podczas nocy świętojańskiej zawędrowały do podziemnego królestwa karłów. Przed oczyma zdumionych dzieci odkrywają się skarby odwiecznej kultury, która przetrwała wstrząsy wielu epok geologicznych.

S. Kossuthówna. Pod gwiaździstym sztandarem. Z. Czyt. Nr. 94. — Dzieje rodziny emigrantów Polaków w Chicago.

A. Darkowski. Wielki spływ. Z. Czyt. Nr. 95. Przygody sześciu chłopców z Brześcia nad Bugiem na wycieczce kajakowej.

Z. Bardówna. Wielka gra. Z. Czyt. Nr. 96. Historia dwóch drużyn harcerskich dziewcząt w obozach.

Feliks Burdecki. Zbawczy Telewizor. Z. Czyt. Nr. 97. Ciekawe opowiadanie ukazuje nam lata po roku 1936, kiedy telewizor stał się już wynalazkiem udoskonalonym i precyzyjnym.

Stefan Łoś. Niespodziewany lot. Z. Czyt. Nr. 98. Przygody hultajskiej „piątki" na wakacjach.

———————

Książki i czasopisma nadesłane do Redakcji.

„Słowak" — Rola Słowaczyzny w militarnym sojuszu Czechów z bolszewicką Rosją. (Tragedia Narodu Słowackiego). Odbitka z XLVII tomu 1936 r. miesięcznika „Nasza Przyszłość" Trybuna Polskiej Myśli Państwowej. Warszawa.

Wiadomości Historyczno-Dydaktyczne — organ Polskiego Towarzystwa Historycznego dla spraw nauczania historii. Redakcja Lwów, Stryjska 18. Administracja Lwów, Uniwersytet. Prenumerata za 4 zeszyty 8 zł. Zeszyt pojed. 2,50 zł.

Treść: zeszytu 1 rocznika IV.: E. Maleczyńska: Historia powszechna w kursie klasy II gimnazjum nowego typu. Recenzje i sprawozdania. Zapiski bibliograficzne. Kronika.

Zeszytu 2 rocznika IV.: Kazimierz Popiołek: Realizacja nowego programu historii (Dotychczasowe doświadczenia). Ks. Dr Wł. Kłapkowski: O korelację i podręcznik historii Kościoła. Materiały: A. Baumgarten: Żółkiew jako teren wycieczki historycznej. T. Ladenberger: Plan wycieczki szkolnej do Trembowli i Tarnopola. Recenzje i sprawozdania. Zapiski bibliograficzne. Kronika.

Chowanna — miesięcznik Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, poświęcony współczesnym prądom w wychowaniu i nauczaniu. Red. i Admin. Katowice, ul. Krasińskiego 3. Prenumerata roczna 5 zł, zeszyt pojed. 1 zł.

Treść zeszytu 7/8, wrzesień-październik 1936 r.: Stefan Błachowski: Alfred Binet (żywot i dzieło) — Józef Pieter: O stopniu zależności inteligencji od warunków socjalnych (c. d.). — Mirosław Sekreta: O zasadach i podstawach doboru kandydatów do zawodu nauczycielskiego. Recenzje i sprawozdania. Współczesny ruch pedagogiczny. Kronika Instytutu Pedagogicznego. Zapiski bibliograficzne.

Muzeum — czasopismo pedagogiczne T. N. S. W., poświęcone sprawom wychowania, nauczania i organizacji szkolnictwa. Red. i Admin. Lwów, ul. Łyczakowska 5. Prenumerata roczna 10 zł., zeszyt pojed. zł 2,50.

Treść zeszytu 2 wrzesień 1936 r.: Dr Karol Zagajewski: Prof. Kazimierz Twardowski jako prezes T. N. S. W. — Prof. Dr. B. Nawroczyński: Pedagogika życia duchowego w latach 1900—1914. — Dr. Kazimierz Sośnicki: Nauka szkolna a światopogląd. — Prof. Dr R. Ingarden: Rola logiki przy nauczaniu matematyki w szkole średniej. Sprawozdania.

Praca Szkolna — miesięcznik Wydziału Pedagogicznego Zw. Naucz. Pol., poświęcony praktyce wychowania i nauczania w szkole powszechnej. Red. i Adm. Warszawa, ul. Smulikowskiego 1. Prenumerata roczna 8, dla członków Z. N. P. — 4 zł.

Treść Nr. 1 wrzesień 1936 r.: Na progu nowego roku szkolnego. Czy tak być powinno? O t. zw. planach wychowawczych i o wychowaniu. Z praktyki szkolnej. Poradnik samokształceniowy. Sprawozdania i oceny.

Ruch Literacki — dwumiesięcznik Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza, poświęcony wiedzy i literaturze, historii literatury, krytyce literackiej, bibliografii. Adm. Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska", Warszawa, Nowy Świat 23-25. Prenumerata roczna 6 zł, zeszyt pojed. 1,50 zł.

Treść Nr. 3, maj-czerwiec 1936 r.: Mieczysław Giergielewicz: Dzieło prof. Bronisława Gubrynowicza. — Aleksander Brückner: Prawda o „Bogarodzicy" — Stefania Skwarczyńska: Listy Sobieskiego do Marysieńki jako zjawisko kulturalne i literackie (II). — Jan Miśkowiak: Ze studiów nad Sowizdrzałem. — Jan Kasprowicz: Nad trumną Witkiewicza. — Wło-

dzimierz Francew: Mickiewicz i Rosjanie. — Aleksander Brückner: Mickiewicz a Słowianie. — Józef Bierkenmajer: „Pan Tadeusz“ po rusku. — Janina Kulczycka: Rodowód Telimeny. — Józef Birkenmajer: Księga ofiarowana Chrzanowskiemu. — Stanisław Cywiński: Pisarze katoliccy. — Stanisław Zetowski: Wzór koncertu Jankiela.

Przegląd Pedagogiczny — dwutygodnik T. N. S. W. Nr. 14 i 15 z października 1936 r. Red. i Admn. Warszawa, ul. Bracka 18. Prenumerata roczna 6 zł, nr. pojedyńczy 50 gr.

Młody Polak — dwutygodnik dla dzieci i młodzieży. Nr. 2 i 3 z października 1936 r. Red. i Adm. Warszawa, Chmielna 58. Prenumerata rocznie 4 zł, nr. pojed. 20 groszy.

„S Ł O N K O“
tygodnik z kolorowymi obrazkami dla dzieci pod redakcją Janiny Porazińskiej.

„Słonko“ pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27 lutego b. r. za Nr. IIPr.-9521/34 zostało zaaprobowane do użytku szkolnego dla dzieci do lat 10-ciu.

Wysokość prenumeraty 80 groszy miesięcznie, dla szkół przy zbiorowej prenumeracie, najmniej 3-ch egzemplarzy, po 60 groszy.

Adres: Warszawa, plac Józefa Piłsudskiego 1. Nr. przekazu rozrachunkowego 86. 825a.

OGŁOSZENIA

Zamienię etat siedmioklasówki w Nowymmieście, Woj. Pomorskie, na Woj. Śląskie.

Zgłoszenia: Administracja Gaz. Urzędowej.

Redakcja: Katowice — Urząd Wojewódzki Śląski ul. Jagiellońska I p. pokój 326. — Tel. 106.
Administracja: II. p. pokój 538. — Tel. **178.** — Konto P. K .O. Nr. **304.121.**

Tłoczono w Drukarni Urzędu Wojew. Śląskiego w Katowicach.